

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra speciální zootechniky

**Chov a trénink anglického plnokrevníka
v Newmarketu**

Bakalářská práce

Autor práce: Lenka Doleželová

Vedoucí práce: Ing. Jan Navrátil, CSc.

© 2015 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Chov a trénink anglického plnokrevníka v Newmarketu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 10. dubna 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Janu Navrátilovi, CSc. za návrh tématu a za odborné vedení při psaní bakalářské práce, dále rodině a přátelům za podporu a všem, kteří mi dopomohli k vytvoření této práce poskytnutím důležitých informací.

Chov a trénink anglického plnokrevníka v Newmarketu

Souhrn

V bakalářské práci jsem se pokusila zpracovat vývoj chovu anglického plnokrevníka ve Velké Británii. Anglický plnokrevník (A 1/1) je nejrychlejším plemenem koní, které bylo postupně vyšlechtěno během 17. století na britských ostrovech. Už od počátku byl určen pro dostihový sport, který se těšil stále větší a větší oblibě.

Popisují historický vývoj a evoluci v chovu anglického plnokrevníka, a proto se zaměřuji na centrum dostihového dění, kterým se stal Newmarket. Na počátku 17. století městečko navštívil král Jakub I. a na rozlehlých pláních nechal vybudovat dostihový komplex, který přetrvával až do současnosti. Práce pojednává o pěti hlavních institucích (Jockey Club, Tattersalls, National Stud, British Racing School a British Horseracing Museum) a o jejich provázané a nezastupitelné roli v celém dostihovém odvětví. Jockey Club UK je největší komerční organizací s portfoliem 15 závodistišť a dbá na dodržování pravidel dostihového sportu. Jockey Club UK zajišťuje i finanční správu dostihového dění v Newmarketu, statistiky z roku 2014 hovoří o celkovém hospodářském zisku z dostihového sportu, který činí £ 208.031.000. Více než dvoustoletou tradici má ve městě dražební společnost Tattersalls. Každoročně pořádá 13 aukcí, na nichž se vydraží až 5 000 anglických plnokrevníků. Z dostihové školy v Newmarketu vychází celá škála různě kvalifikovaných absolventů, kteří jsou nezbytní pro zajištění chodu dostihového provozu. Důležitou roli hrají dostihy v Newmarketu i z hlediska zaměstnanosti, za rok 2014 zde bylo 3 285 lidí, kteří pracovali, nebo stále pracují na různorodých pozicích spojených s dostihovými koňmi.

Téma práce jsem si vybrala zcela záměrně. Řadu let se aktivně věnuji jezdeckví, a to především jako pracovní jezdec v dostihové stáji. Vzhledem ke svému pracovnímu působení v centru dostihového dění, jimž je Newmarket, jsem se rozhodla zaměřit na vývoj a význam dostihů právě zde. Ráda bych pomocí své práce nastínila, jak významným tento sport ve Velké Británii je a jak důležitou roli hraje po společenské a hospodářské stránce země. V neposlední řadě přispěje moje práce a nabyté poznatky pro osobní srovnání s aktuálním stavem dostihového provozu v České republice.

Klíčová slova: anglický plnokrevník; chov; dostihy; Newmarket; Jockey Club UK

The breeding and training of the thoroughbred in Newmarket

Summary

In this bachelor thesis I have attempted to work on the evolution of the thoroughbred in the UK, called the cradle of the turf. Thoroughbred's, in short form A 1/1, are the fastest breed of equine's, which have been gradually bred from the 17th century in the UK, and from the beginning were purposely bred for horse racing.

I describe the historical development of the thoroughbred breeding and therefore I focus on the horse racing center, which has been since the beginning of the 17th century in Newmarket. The then King James I visited the town and set out to establish a horse racing complex which is still in operation today. The bachelor thesis deals with five major institutions (The Jockey Club, Tattersalls Sales Company, The National Stud, The British Racing School and The British Horseracing Museum) and their coherent and irreplaceable role in the racing industry. The Jockey Club is the largest of the commercial organizations with a portfolio of 15 racecourses in the UK and it is responsible for upholding the rules of horse racing. JC also provides financial management of the racing events at Newmarket, statistics from 2014 refers to the total economic contribution of horseracing industry, which is £ 208,031,000. The Tattersalls has more than 200 years traditional in Newmarket. There are 13 auctions of Thoroughbreds every year with up to 5000 horses sold. Whilst The British Racing School are producing plenty of graduates with great qualifications who are needed for the functioning of the horse racing industry. Races play an important role in terms of employment. In 2014 there were 3 285 people who worked with horses on various positions.

The theme of the work I chose deliberately as for many years I have been involved with horse riding, primarily as a trackwork rider in racing stable. As I worked at the centre of horse racing in Newmarket, I decided to focus on the development and the meaning of the horses as well as the horse races here. Through my work I will outline how prestigious horse racing in the UK is as well as how important the role is for social and economic aspect of the country. I would like to make this work along with my personal knowledge contribute to individual comparison with the current situation of horse racing in the Czech Republic.

Keywords: Thoroughbred; breeding; horseracing; Newmarket; Jockey Club UK

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíl práce.....	10
3. Literární přehled	11
3.1 Historie koňských závodů	11
3.1.1 Anglický plnokrevník	12
3.1.2 Vznik plemenné knihy anglického plnokrevníka.....	15
3.1.3 Dostihové počátky ve Velké Británii	17
3.2 Newmarket	18
3.2.1 Historie dostihového městečka	19
3.2.2 Změna systému dostihového sportu.....	20
3.2.3 Cvalové tratě v Newmarketu	21
3.3 Jockey Club UK	24
3.3.1 Historie vzniku JC	25
3.3.2 Inovace Jockey Clubu	26
3.3.3 Jockey Club dnes	27
3.4 The National Stud.....	28
3.4.1 Historie vzniku hřebčína	28
3.4.2 Areál hřebčína.....	29
3.4.3 Mill Reef	29
3.4.4 Hlavní zaměření a vybavenost	30
3.4.5 Působící plemenici v roce 2015	31
3.5 The British Horseracing Museum.....	34
3.6 Tattersalls	35
3.6.1 Historie vzniku Tattersalls	36
3.6.2 Chov a dostihový průmysl	37
3.6.3 Guinea - dražební měna	37
3.6.4 Tattersalls dnes	37
3.6.5 Statistiky z roku 2014	38
3.7 The British Racing School.....	39
3.7.1 Možnosti vzdělání.....	39
3.7.2 Absolventi školy dostihového sportu.....	39
3.8 Ráj sázkařů	40
3.8.1 Dějiny dostihových sázek	40
3.8.2 Sázkový systém dnes	41

3.8.3	Financování dostihů ze sázek.....	42
4.	Vlastní práce	44
4.1	Trénink v anglickém stylu	44
4.1.1	Obsedání ročků	44
4.1.2	Příprava na první dostih	45
4.1.3	Trénink během sezóny	46
4.2.	Srovnání malých a velkých trenérů	48
4.3.	Newmarket – hospodářský přehled	49
4.3.1	Finanční přínos od trenérů	49
4.3.2	Finanční přínos z dostihů	50
4.3.3	Návštěvnost dostihových závodíšť v Newmarketu.....	50
4.4	Tattersalls – vývoj cen dražených koní za jednotlivá období	51
4.5	Úspěšnost potomstva jednotlivých plemenných hřebců	53
5.	Závěr	54
6.	Seznam použité literatury	55
7.	Přílohy.....	58
7.1	Příl. 1. Mapa - Bury Side	58
7.2	Příl. 2. Mapa - Racecourse Side	58
7.3	Příl. 3. DVD "Newmarket Centre of the Racing World"	58
7.4	Příl. 4. DVD "Newmarket - Made for the Racehorse".	58

Motto

Dává nám všechno co má. Rychlost, vytrvalost, sílu. Ale plane v něm i jeho divoký duch. Byl jiskrou, která zažihala dávné mýty. Byl chloubou králů i dobyvatelů. Byl oporou civilizace. Pod údery jeho kopyt se utvářely dějiny. Dodnes má v našich srdcích místo ona pyšná krása, která nese jméno kůň.

(Z dokumentů Koně od National Geographic)

1. Úvod

Koně ovlivnili historii lidstva tak, jako snad žádné jiné zvíře. Sloužil člověku při práci na poli, jako dopravní prostředek, v bojích a válkách a také jako zvíře ceremoniální. O soužití člověka s koněm by se toho dalo napsat mnoho, což ale přesahuje rozsah a zaměření této práce. Cílem práce bylo čtenáři stručně předesítnout vývoj chovu a využití koně typu anglický plnokrevník ve Velké Británii od historických kořenů po současnost.

Společnost se s příchodem průmyslové revoluce na počátku 18. století dočkala zásadních společenských, kulturních a politických změn ve většině zemí. V několika revolučních vlnách se postupně mění hospodářství, sociální struktura i kultura a dochází ke změnám životního stylu, v jejichž důsledku se rozvíjí volnočasové aktivity a jezdeckví se dostává čím dál více do popředí. Zpočátku byl jezdecký sport brán jako čistě pánská záležitost a ženy byly vidět spíše na oblíbených kočárových vyjížděkách do přírody, to se ale postupem času změnilo.

Koně se vyskytovali na všech významných společenských akcích, kde se potkávali představitelé šlechtických rodů. Každý šlechtic byl povinen odvádět koně pro potřeby armády. Fenoménem té doby se staly parforsní hony a od nich už nebylo daleko ke vzniku dostihového sportu. V něm našel zalíbení anglický král Jakub I., který se stal také pořadatelem těchto závodů. Roku 1711 nechal založit první „moderní“ dostihové závodiště v Ascotu, které by se vzhledem dalo přirovnat k těm dnešním.

Zakládány byly šlechtické velkostatky, kde byl velký důraz kladen na kvalitní plemenitbu. Chováni byli jak teplokrevní tak plnokrevní koně pro sportovní využití a pro praktické potřeby to byli především mohutní chladnokrevníci, kteří se stali nepostradatelnou pracovní silou na šlechtických usedlostech. Chov koní se stával stále důležitějším a bylo třeba stanovit jednotná pravidla, kterými by se chov řídil, což dalo vzniknout prvním chovatelským zařízením.

2. Cíl práce

Cílem práce je na základě vlastních poznatků z návštěv a opakovaného pobytu v dostihové stáji tohoto britského centra popsat chov a trénink anglického plnokrevníka v zemi původu (UK), shrnout znalosti o vzniku tohoto plemene a zmínit typické vlastnosti, které se v průběhu jeho evoluce zásadně změnily.

Dalším cílem je charakterizovat úroveň chovu a organizaci dostihového provozu v této Mekce dostihového turfku a nastínit dnešní stav dostihového sportu ve Velké Británii, který je na rozdíl od řad jiných zemí, zde považován za obrovský společenský fenomén

Ve vlastní práci se budu věnovat vývoji dražeb pořádaných společnostmi Tattersalls, porovnávat dražební ceny za jednotlivá období a také úspěšnosti potomků jednotlivých plemenných hřebců na dráze.

3. Literární přehled

3.1 Historie koňských závodů

Lidé už od pradávna měli potřebu se svými koňmi soutěžit, koně srovnávat a toužili zjistit, jestli právě jejich svěřenec je ten nejlepší, to většinou znamenalo nejrychlejší (Bracegirdle, 1999). Zpočátku to byly různé závody koní v zápřeži a pod sedlem (Dušek a kol., 2011). Nejdříve se závody konaly při příležitosti lidových slavností, trhů a poutí a až v průběhu doby se staly samotnou sportovní událostí. Důležité je zmínit, že tento sport nenesl název „dostihy“ od pradávna, dřívější společnost ho nazývala koňskými závody a současné pojmenování dostihy získal až v průběhu minulého století. Koňské závody mají tak dlouhou historii, že je velice těžké určit, kdy a kde přesně začaly. Naštěstí při hledání přesnějšího pramene o původu dostihů, narazíme i na konkrétnější informace (Horáček, 1983).

První dochované spisy o koňských závodech v zápřeži sahají do doby před více než 4000 lety. Autorem těchto zápisků byl Kikkuliš, který působil jako podkoní v království Mitanni v Mezopotámii (Jokl a kol., 1977).

Závody koní v záprahu se staly součástí i olympijského programu, a to už od pětadvacáté olympiády, která se konala roku 680 př. n. l., a později k nim přibyl ještě rychlostní závod jezdců na koních. Na jedné olympijských hrách dokonce v závodě dvojspřeží zvítězil samotný císař Nero, ale nebyl to rovný boj, jeho soupeři raději koně zbrzdili, protože věděli, že pokud by zvítězili nad císařem, nečekal by je dobrý konec (Bracegirdle, 1999).

Římané se zasloužili o velký rozkvět dostihů a jezdeckých her pro širokou veřejnost. Během panování císaře Caliguly (12 – 41, 1. stol. n. l.) který tak miloval svého koně Incitata, že mu „daroval kromě mramorové stáje se žlabem ze slonové kosti a kromě purpurových přikrývek i náramků s drahými kameny dokonce i dům s čeledí a výbavou, aby mohli být hosté, zvaní koňovým jménem, tím honosněji pohoštěni“ (Horáček, 1983). Jednoho dne císař Caligula vjel na svém koni Incitatovi přímo do senátu a příslušným zákonodárcům ho představil coby budoucího kolegu. Za tento pošetilý nápad sklidil císař potlesk a Incitatus se tak mohl k císařově spokojenosti zhostit svého nového úřadu. Netrvalo to ale dlouho a korunovaný blázen byl zavražděn jeho vlastní gardou pretoriánů, čímž se kromě jiného zamezilo, aby se kůň stal konzulem (Brožek, 2013). Ze středověkého Říma nám jsou dokonce známa jména a počty vítězství některých římských šampiónů (Bracegirdle, 1999). V této době se vyskytují také první zmínky o sázkách (Misař, 2011).

O dostizích vypráví i Homér ve zpěvech Iliady. Homér zde popisuje průběh „Patroklova memoriálu“, což byl dostih určený pro koně všech věků v achájském majetku. Trať byla vytyčena od lodi k rovu daleko na rovné pláni a vítězný jezdec si právem odnesl první cenu, což byla dívčina, jež umí vzácné práce, a dále trojrohý kotel. Homér ve zpěvech uvádí i výsledkovou listinu, díky které jsme zjistili, kolik společných rysů mají tehdejší závody s dnešní dostihovou současností. Ve výsledkové listině nalezneme v hlavičce popis dostihu s trofejemi, o které jezdci soutěží, dále pořadí došlých koní, výrok, podané protesty, stav dráhy a složení komise (Horáček, 1983).

Závody byly pořádány převážně církví a nejčastěji se konaly ve svátky světců mající vztah ke koním. Dodržovala se řada různých zvyků, např. ve středověké Sieně je od 13. století pravidelně pořádán drsný závod na neosedlaných koních známý od pradávna jako Palio di Siena. Zúčastnění koně musí před nadcházejícím dostihem projít dveřmi tamní kaple a dále jsou dovedeni až k oltáři, kde musí přijmout požehnání kněze (Dušek, 1999). Účastníci dostihu zastupují jednotlivé městské části a ty se mezi sebou potýkají o čest, kterou si poté zaslouží vítěz (Cassidy, 2002).

Tehdejší společnost koňské závody navštěvovala s velkou chutí, ovšem zájem v ní vzbuzovali především jezdci. To dokazují veškeré dochované spisy, kde se jejich autoři a kronikáři zmiňují jen a pouze právě o jezdcích, o jménech a chovných zázemích vítězných koní nikoliv (Thompson, 2000). Dá se říci, že nejrůznější typy závodů s koňmi plnily spíše funkci soutěží mezi jezdci, kraji a zeměmi. Zcela určitě neplnily funkci rozhodující o dalším směru a způsobu chovu koní, tak jako plní dnes. Takto můžeme definovat rozdíl mezi dávnověkými závody a současnými dostihy. Dnes je systém dostihů naprosto opačný. Hlavním hrdinou je kůň. Jezdec samozřejmě hraje nezastupitelnou roli, ale ve srovnání s úlohou samotného koně je to role podružná. Dostihy vznikly díky koním a nadále díky nim jsou a budou pořádány (Orchard, 1954). Horáček (1983) uvádí definici dostihů jako „výkonnostní zkoušky anglických plnokrevníků, určené pro porovnání kvalit a neustálé zlepšování jejich chovu“.

3.1.1 Anglický plnokrevník

Přelom 17. a 18. století znamená pro dějiny chovu koní podstatný mezník, protože do této doby se datuje vznik anglického plnokrevníka (Jokl a kol., 1977). Horáček (1983) tohle koňské plemeno popisuje ve své knize jako „plod uzavřeného, nemíšeného chovu a oba jeho

rodiče jsou plnokrevníci, jejichž rodokmeny směřují k předkům zapsaným v tzv. Všeobecné plemenné knize (General Stud Book)“.

3.1.1.1 Byerley Turk

Rok 1687 byl poznamenán vpádem tureckých vojsk na evropské území (bitva u Nagyharsány), znamenal drtivé vítězství Habsburků, na jejichž straně bojoval rovněž kapitán Robert Byerley (Mooney et Ennor, 2006). Peněz Robert Byerley nevlastnil mnoho, zato kuráže měl na rozdávání, a ta mu také pomohla k získání jeho dlouholetého snu. Při obléhání Vídně se vplížil do tureckého tábora a ukořistil překrásného arabského hřebce, kterého ho pokřtil na Byerley Turk (Matějičná, 2008). Od té doby Roberta Byerleyho doprovázel na všech vojenských taženích, kde se projevoval mimořádnou rychlostí a bystrostí. V bitvě u Boyne v Irsku údajně zachránil svému pánovi život, a to doslova o vlasek (Mooney et Ennor, 2006). Horáček (1983) uvádí, že dle tvrzení kronikářů vyvázl Byerley Turk z lité řeže jen zásluhou vraníkovy výjimečné rychlosti.

Krátce po této válečné zásluze byl Byerley Turc přesunut na daleko klidnější a příjemnější působiště – do chovu mezi královské klisny v Durhamu. Zde se uplatnil ještě lépe než na bitevním poli. Jako plemeník zaznamenal za svůj život nemalé úspěchy, zplodil několik slavných dostihových vítězů a plemeníků jako Sprite, Black Hearty a Jigg.

Přesto během jeho života a ještě dlouho po jeho smrti svět netušil, jak důležitou ikonou se Byerly Turc stane v základní linii anglického plnokrevníka (Mooney et Ennor, 2006).

3.1.1.2 Darley Arabian

Druhým hřebcem zakladatelské linie byl potomek jedné z Mohamedových klisen Ko–hei–lan (Matějičná, 2008). Darley Arabian byl dovezen ze Sýrie Angličanem Thomasem Darleyem roku 1704, který se vydal do dalekých pouští Arabského poloostrova za obchodem. Jedním z výsledků jeho cesty byl krásný čtyřletý hřebec, kterého získal výměnou za zbraně.

Koně věnoval svému bratrovi, který ho používal zprvu ke krytí vlastních klisen. Ostatní chovatelé si ale brzy všimli úspěchů, které hřebcovo potomstvo na drahách získávalo, a tak se Darley Arabien stal populárním. Jeho sláva ještě vzrostla po triumfech nejlepšího potomka Flying Childerse a trvala až do jeho smrti (Horáček, 1983). Krev Darley Arabiana je nejrozšířenější krví oněch třech hřebců zakladatelů (Michal a kol., 1963).

3.1.1.3 Godolphin Barb

Posledním hřebcem uzavírajícím pomyslný kruh zakladatelské linie anglického plnokrevníka byl hnědák Godolphin Barb. Hřelec je někdy v literatuře nazýván také Godolphin Arabian (Horáček, 1983). Narodil se roku 1724 v Jemenu a krátce poté se hřelec dostal do Evropy jako dar určený francouzskému králi Ludvíku XV. V Paříži ale příliš nezaujal, neboť v té době byli populární elegantní andaluští a neapolští koně a Godolphin Barb, svým malým vzrůstem a nepříliš pohledným vzhledem mezi nimi nijak nevynikal. Hřelec se dostal do rukou koňských handlířů a často měnil majitele. Legendy tvrdí, že měl dokonce tahat po městě káru naloženou sudy s vodou, kde si zbídačeného zvířete údajně všiml jistý pan Edward Coke, který ho odkoupil a odvezl na britské ostrovy (Mooney et Ennor, 2006).

Ani tam nesnáze nekončily a Godolphin Barb opět putoval od majitele k majiteli. Nakonec se octl ve stáji lorda Earla Godolphina, kde získal roli prubíře – hřebce, který měl rozněcovat klisny před krytím jinými plemeny (Matějčíná, 2008). Jednoho dne ho přivedli ke klisně Roxaně a podle legendy se ti dva do sebe zamilovali. Když ale mělo přijít k samotnému připuštění, podkoní přivedl hřebce Hobgoblina, aby klisnu kryl on, ta ale hřebce odmítala a stále hleděla směrem, kam odešel Godolphin Barb. Po několika dalších nezdařených pokusech hřebce Hobgoblina, se podkoní rozhodl potají zapustit klisnu Godolphin Barbem a takto přišel na svět hřebeček Lath (Jokl a kol., 1977).

Lath se brzy stal nejobdivovanějším koněm dostihových drah. Podkoní se přiznal k jeho skutečnému původu a tímto krokem byl osud Godolphin Barba konečně změněn. Dostalo se mu znovu klisny Roxany a dalších cenných klisen, s kterými zplodil velikány dostihového sportu, včetně Reguluse, pozdějšího otce Eclipsovy matky (Horáček, 1983).

Tito tři plemenní hřebci založili první chovnou linii anglického plnokrevníka. Jejich pokračovateli byli Eclipse (Darley Arabian), Herod (Byerley Turc) a Matchem (Godolphin Barb) (Vamplew et Kay, 2004).

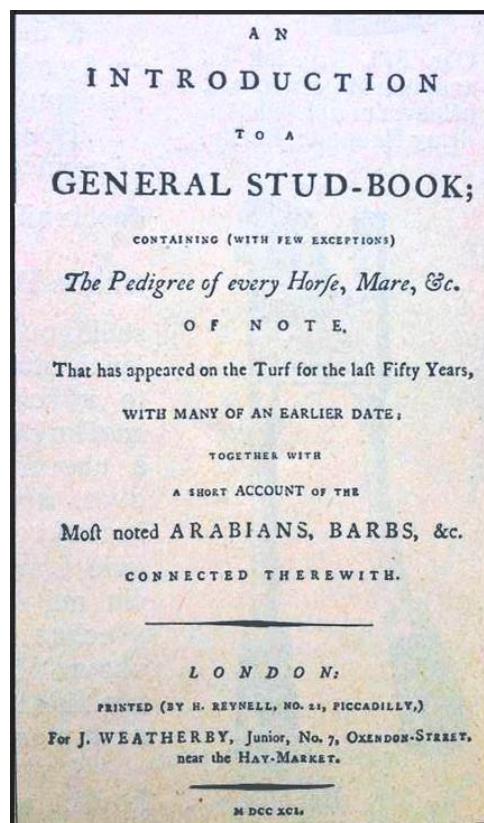
Už tehdejší společnost věděla, že dosažení prvotřídních výsledků v dostihovém sportu je možné především cestou kvalitního chovu, a to znamená pečlivým výběrem jednotlivých koní (Thompson. 2000). Chovatelé té doby se vzhledli v orientálních koních, kteří vynikali svou ušlechtilostí, vytrvalostí a odolností, a proto byl arabský kůň zaveden do chovu anglického plnokrevníka. Importovat se začali žádaní arabské hřebce, kteří byli připouštěni s vybranými domácími klisnami. Přesto to byly i arabské klisny, které daly základ další generaci závodních

koní, a to když na konci 17. století Charles II. vyslal sira Johna Fenwicka nakoupit orientální koně a ten pro svého panovníka získal od beduinů celé stádo znamenitých arabských klisen, které vytvořily skupinu známou pod názvem „Royal Mares“, královské klisny (Michal a kol., 1963). Klisny pak spolu se třemi proslulými hřebci Byerley Turk, Darley Arabian, Godolphin Arabian se zasloužily o vznik linie anglického plnokrevníka. Anglický plnokrevník má tak orientální předchůdce jak na otcovské linii, tak i na mateřské. Krev arabského plnokrevníka tak bezpochyby ovlivnila vývoj tohoto výjimečného koňského plemene a jeho rychlým nohou dodala vytrvalost, odolnost a houževnatost (Horáček, 1983).

Důraz kladený na pravidelný trénink, kvalitní výživu, způsob péče a selekční kritérium soustředěné výhradně na rychlost zásadně proměnily rysy koní určené pro závody. Zvolený postup jejich další reprodukce a ustálení nově získaných znaků, byla čistokrevná a rámcově také příbuzenská plemenitba, a to vyžadovalo dokonale zpracovaný chovatelský systém (Vamplew et Kay, 2004).

3.1.2 Vznik plemenné knihy anglického plnokrevníka

První chovatelské záznamy byly velice stručné a často nekompletní, navíc bylo zvykem, koně nepojmenovávat do té doby, než se prokázal nějakými neobyčejnými schopnostmi (Bracegirdle, 1999). James Weatherby se věnoval průzkumu a sběru rodokmenů, díky kterému mohl sepsat listinu i soukromě držných rodokmenů a posléze vydal úvodní svazek General Stud Book, plemennou knihu anglického plnokrevníka. Stalo se tomu roku 1791 a vznikl tak první neoficiální seznam 387 klisen, z nichž každou bylo možno vyhledat až k Eclipsovi, Matchemu a Herodovi. V knize se objevovalo několik mylných a nepřesných informací, to ale nezměnilo nic na tom, že se svazek stal velmi populárním, a to vedlo k vydání prvního oficiálního svazku General Stud Book roku 1793. Ten obsahoval daleko více rodokmenů než svazek úvodní a systém, kterým byla tato verze zpracována, byl mnohem přesnější (Conley, 2008).

Obrázek č. 1, Úvodní strana plemenné knihy (Bílek, 1933)

Znalost podrobné identity každého anglického plnokrevníka, který byl chován pro dostihy nebo za účelem další reprodukce, byla a stále je pro dostihový sport věcí nutnou a nezbytnou. Téměř bezpochyby by dostihy, tak jak je známe dnes, bez plemenné knihy nemohly vůbec existovat (Thompson, 2000).

Od prvního vydání byla kniha několikrát revidována. Počet registrovaných stále vzrůstal a informace o plnokrevnících byly více konkrétní a rozsáhlejší. Například roku 1986 se zahájilo ověřování krevními testy, takže každé narozené hříbě muselo být od tohoto roku opatřeno krevním testem (Bracegirdle, 1999). V roce 1998 byly zavedeny ke každému koni čísla pasů. Od roku 1999 musela být všechna novorozená hříbata v Anglii a Irsku označena mikročipem. Roku 2001 se inovoval stávající krevní systém a ověřování začalo probíhat prostřednictvím DNA testu. Jedna z posledních zásadních změn proběhla v roce 2006, kdy na žádost „Irish Thoroughbred Breeders Association“ byla plemenná kniha rozdělena na anglickou a irskou sekci (Thompson, 2000).

General Stud Book je vydávána v Anglii rodinnou firmou „Weatherby and Sons“, která úzce spolupracuje s Jockey Clubem. Databáze General Stud Book v současné době obsahuje více než 1,8 mil. koní. Jockey Club využívá velmi sofistikované počítačové technologie pro

snadnou registraci nově zapisovaných koní. Systém rovněž zpracovává denní výsledky dostihů z Anglie, Irska, Francie a dalších předních, dostihově zaměřených zemí po celém světě (Weatherby, 2015).

3.1.3 Dostihové počátky ve Velké Británii

Britské dostihy mohly začít už v době bronzové (Bracegirdle, 1999). Jak se zmiňuje Onslow (1983), nejstarší dochované zmínky o domestikaci koní ve Velké Británii jsou kolem roku 2000 př. n. l. a ty nasvědčují tomu, že už v té době mohli být používáni k rychlostním soutěžím. Už od 16. století je možné pozorovat zrod závodů. Nejdříve byly spojovány s hony, kterými se bavila šlechta. Využívalo se loveckých psů, kteří stopovali předem vyznačenou trasu, nebo se štvála lesní zvěř. Touha porovnávat síly a vítězit vedla k další zálibě, začaly se pořádat rychlostní závody o dvou koních. Už v té době byly součástí závodů sázky na vítězného koně, nejdříve v podobě různých naturálií a zanedlouho finanční obnosy (Mahler, 1995).

Celý příběh spjatý se vznikem dostihů má doslova královskou historii. Z počátku existovaly velké rozdíly mezi závody koní, jež vlastnily nižší společenské vrstvy, a mezi těmi, kteří patřili vysoce postaveným aristokratům. Ti se díky dostatečným finančním prostředkům mohli věnovat vlastnímu chovu, a tak vznikaly odlišnosti i v kvalitě závodů, protože nižší společenská vrstva peníze na šlechtění postrádala a jejich koně pocházeli z různých, mnohdy nekvalitních chovů. Závodistiště připomínala jen zdaleka dnešní podobu dostihových drah. Trasa závodu vedla dle možností po dřívějších cestách a neohrazených pláních. Kontroly probíhaly pouze na startu a u cíle kvůli sázkám (Thompson, 2000).

V 16. století královna Alžběta I. (1533-1603) začala tyto akce pravidelně navštěvovat a staly se tak oblíbenými, že sama začala jejich konání štědře podporovat. Dostihy se postupně rozšířily do Londýna, Doncasteru, Salisbury, Liverpoolu a Chesteru (Vamplew et Kay, 2004). Thompson (2000) uvádí, že právě Chester je dosud nejstarším existujícím závodistištěm, jehož první záznam se datuje do roku 1540.

Dostihy se na přelomu 17. a 18. století staly veřejně přístupnými i pro obyčejný lid, a tak skončily časy, kdy byly určeny pouze pro vyšší kruhy. Vznikaly tzv. meetingy – závody, které trvaly až několik dní, byly hojně navštěvovány anglickou smetánkou, která s radostí brala tuhle událost téměř jako povinnou. Postupně se dostihům začalo říkat „sport králů“, jehož hlavním centrem se stal Newmarket (Vamplew et Kay, 2004).

3.2 Newmarket

Newmarket je nevelké městečko ve východní Anglii, které se nachází přibližně 100 km severně od Londýna, hlavního města Velké Británie. Populace čítá řádově 20 000 lidí, přičemž zhruba každý čtvrtý obyvatel zaujímá pracovní místo spojené s koňmi. Newmarket leží v mírném klimatickém pásu, kde převládá jihozápadní vítr od Severoatlantického proudu (Worrall et Rodney, 2002). Podle oficiálních meteorologických údajů se denní teplota v letních měsících pohybuje v průměru od 15–22 °C. Zima zde nebývá příliš silná, teploty přes den dosahují v průměru 2–7 °C, výjimečně ale mohou klesnout i pod bod mrazu. Velká Británie je všeobecně známá jako země s velkým množstvím srážek. Říjen zde patří mezi měsíce s největším počtem srážek, a to 87,30 mm, duben je naopak nejsušší s 46,00 mm (World Weather Online).

Newmarket je právem nazýván „kolébkou dostihového sportu“ anebo „metropole dostihového dění“, protože právě Newmarket je místo, které dalo základ vzniku dostihů jako takovým. Město je považováno za největší tréninkové centrum dostihových koní a také největší chovné středisko anglického plnokrevníka ve Velké Británii (Show, 2006).

Ve městě nyní působí více než 80 licencovaných trenérů, kteří mají na starost přes 3 000 anglických plnokrevníků. Trenéři mají k dispozici přes 80 km travnatých cvalových tratí a 30 km tratí s umělým povrchem. V okolí se nachází 65 hřebčínů a chovných farem, včetně Národního hřebčína známého jako „The National Stud“, který se nachází na okraji města (Worrall et Rodney, 2002). Na druhém konci města nalezneme dvě dostihová závodiště – July Course a Rowley Mile. Dále je Newmarket sídlem několika důležitých institucí, které mají co do činění s dostihovým sportem. Především zde má sídlo Jockey Club UK a Asociace chovatelů anglického plnokrevníka. Ročně se zde koná 13 dražeb anglických plnokrevníků v proslulé aukční síni Tattersalls. Národní dostihové muzeum nalezneme přímo v centru města. Bránu otevřenou veřejnosti zde má také výukové centrum pro mládež, které nese název „The British Racing School“ (Thompson, 2000).

Obrázek č. 2 - Socha vítající návštěvníky Newmarketu, foto – vlastní

3.2.1 Historie dostihového městečka

Počátky Newmarketu se datují do roku 1200, kdy tuto oblast dostal jako věno sir Richard de Argentine, když se oženil s Cassandrou, dcerou Roberta de Insula z Exningu. Sir Richard velice štědře podporoval rozvoj města a téměř okamžitě mu král udělil výhradní právo vytvořit „new market“ (Carter, 2008).

Historické kořeny dostihového Newmarketu sahají do roku 1605, kdy Jakub I. přijel se svou skupinou z dalekého Skotska. Rozlehlé pláně s různorodým terénem ho natolik uchvátily, že od té doby se stal jeho pravidelným návštěvníkem. Ačkoliv byl jeho zájem soustředěn nejdříve jen na lov, byl to on, který zde vybudoval obrovský tréninkový komplex a dostihovou dráhu a pod svým patronátem mu zaručil značnou popularitu (Bracegirdle, 1999).

Roku 1625 se králem Anglie, Skotska a Irska stal Jakubův syn Karel I. Ten zdědil otcovu vášeň pro lov a dostihy, ale oproti otci byl vynikající jezdec a koním opravdu rozuměl. Stal se také pravidelným návštěvníkem Newmarketu (Thompson, 2000). Za jeho vlády se v Británii objevilo několik dalších závodišť, mnohá z nich měla svá vlastní pravidla a vítězné ceny úměrně rostly s návštěvností, anebo závisely na výši darované sumy od šlechty.

Po tomto rozkvětu ale přišel náhlý a neočekávaný útlum. Činnost hippodromů¹ byla omezena nebo úplně zrušena sněmem zvaným Commonwealth, který v polovině 17. století dostihy zakázal. Současně byly zrušeny i královské hřebčiny. Situace se obrátila k lepšímu, kdy po ustálení poměrů byla funkce hippodromů i některých královských hřebčínů opět obnovena. Koně z těchto hřebčínů přispěli k rozšíření krevní základny, ze které postupně vznikala nová plemena tím, že hřebci byli využíváni v ostatních důležitých chovech (Bracegirdle, 1999).

3.2.2 Změna systému dostihového sportu

Na začátku 18. století byly dostihy již registrovány, záznamy z nich se zapisovaly do soukromých knih, do kterých měly přístup pouze oprávněné osoby. Koně museli být čtyřletí a starší a nosili mnohem těžší jockeye než dnes. Někteří měli v sedlech své majitele nebo jejich známé, jen málo z nich bylo ježděno profesionálními jockeyi (Bowen, 2003).

Malba z roku 1709, která zobrazuje druhý dostih zahajujícího meetingu na novém závodisti v Yorku, nám poskytuje dobrý náhled o tehdejší jednoduchosti a přirozenosti dostihu. Do zmíněného dostihu bylo nahlášeno pět koní, přičemž vítězem se stával ten, který jako první vyhrál dva rozběhy ze čtyř. Každý rozběh měřil přes čtyři míle. Do posledního čtvrtého rozběhu se dostala pouze klisna Whitenose, která se stala i zasloužilou vítězkou. Její majitelka Leonarda Childers si za vítězství klisny odnesla trofej v hodnotě 40 liber (Onslow, 1983).

Na konci 18. století proběhla jistá transformace dostihů, důraz začal být kladen na kratší distance a rychlost, a tudíž se vrátka otevřela i mladším koním. Zavedly se handicapové dostihy. Novinkou tedy bylo, že koně v dostihu nosili odlišné váhy jezdců přidělené od handicopera, který kila přiděloval na základě předchozího výkonu, výkonnější kůň tedy nosil více kilo a poskytl výhodu pro koně pomalejší s menší vahou. Doposud koně nosili váhu pouze podle stáří, výšky nebo podle dohody mezi majiteli. Tímto krokem se vyrovnala šance na výhru více majitelům, kteří by jinak neriskovali postavení koně do dostihu proti jinému s mimořádnými výsledky (Thompson, 2000). V průběhu 18. a 19. století se zavedla soustava klasických dostihů, která se stala vzorem pro další evropské země. Její podoba je následující:

- 1773 - St. Leger Stakes pro tříleté hřebce a klisny – 2 800 m
- 1780 - Derby pro tříleté hřebce a klisny – 2 400 m

---

¹ Hippodrom – slovo označující místo, určené pro závody na koních, nebo na koňmi tažených vozech

- 1779 - Oaks pro tříleté klisny – 2 400 m
- 1808 - 2000 Guineas pro tříleté hřebce a klisny – 1 600 m
- 1841 - 1000 Guineas pro tříleté klisny – 1 600 m

Těchto pět klasických dostihů si drží svou tradici i v dnešní době (Misař, 2011).

Svého rozmachu dosáhlo také sázení. Zvyšující se pole koní v dostihu a kratší distance vedly k mnohem větší divácké pozornosti, a to doprovázelo také rozmanitější sázkové možnosti. Dřívější systém zdlouhavých rozběhů vystřídaly kratší a rychleji po sobě jdoucí sprinty, a z pohledu diváka se tak den strávený na dostizích stal zcela odlišnou událostí, kde si sázkoví hráči mohli několikrát za den zkusit své štěstí (Cassidy, 2002).

Mimochodem se bude ještě dlouho tradovat, že Královna matka (matka Alžběty II.) navštěvovala velký počet dostihů, kde dosti často prosázela celou svoji apanáž. Známa byla svou zálibou v nošení výstředních klobouků a založila rovněž domov pro staré jockeje, které vždy oslovovala „moji milí chlapani“ (Navrátil, 2015).

3.2.3 Cvalové tratě v Newmarketu

Následující podkapitola je doplněna o mé vlastní zkušenosti a poznatky z pracovního pobytu v dostihové stáji Rogera Variana v Newmarketu.

Jak se Vamplew et Kay (2004) zmiňují ve své knize, „The Heath“ se rozevírá jako dvě motýlí křídla na obě strany Newmarketu.

Východní stranou se rozprostírá část zvaná „Bury Side“, nazvaná podle cesty vedoucí ven z města do Bury St Edmunds. Zde se nachází cvalové dráhy Limekilns, Al-Bahatri, Railway Land, Waterhall, Bury Hill, Warren Hill, Long Hill a Side Hill (příloha 1). Západní strana města zvaná „Racecourse Side“ poskytne další nesčetné kilometry cvalových tratí. Mezníkem, který od sebe dělí dvě hlavní části Racecourse Side, je Cambridge Road. Nalevo směrem od Newmarketu se nachází Links, kde jsou školeni mladí steepleroví koně, zatím co na druhé straně se tyčí tribuny dvou dostihových závodišť - Rowley Mile, kde se konají dostihy především na jaře a na podzim a July Course, které je jinak nazýváno také „letní závodišť“, protože dostihy se tam pořádají pouze v letním období (příloha 2).

Obrázek č. 3 - Dostihové závodiště Rowley Mile v Newmarketu, foto - vlastní

Po celém městě vedou speciální koňské stezky, koně tak mohou snadno a bezpečně dojít na tréninkové dráhy i ze vzdálenějších stájových komplexů.

Díky rozmanitosti všech tratí si troufnu říci, že na své si v Newmarketu přijde opravdu každý trenér. Veškeré dráhy v Newmarketu nejsou značeny metry, ale „furlongy“. Jeden furlong měří 201 m. Tratě jsou opatřeny speciální směsí zvanou polytrack, což je směs křemičitého písku, syntetického vlákna a gumy. Celá směs je potažena voskem, ten dodává povrchu nemrznoucí vlastnosti a díky tomu je povrch přístupný po celý rok, a to i za nepříjemných mrazivých dnů.

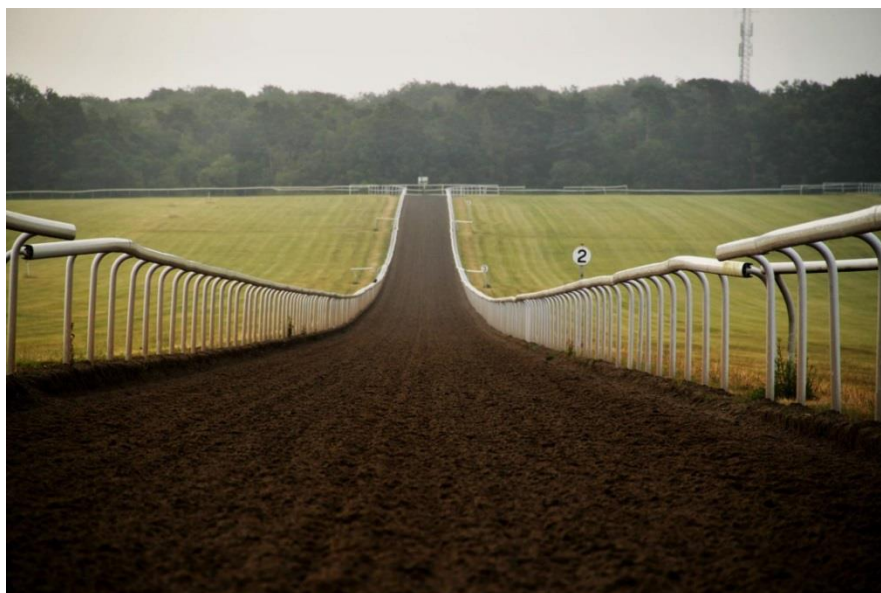
Pro představu mohu uvést jako příklad již zmíněný úsek Warren Hill, který je díky své poloze a snadnému přístupu koňmi nejvíce frekventován. Je veřejný, takže přístup na něj má každý bez omezení. Trenér, který se rozhodne svou skupinku plnokrevníků trénovat právě tady, může nejprve navštívit klusací kroužek The Severals, který se nachází přes silnici od cvalových tratí. Zde může koně dle libosti „ohřát“ a jít pokračovat s další částí tréninku. Jen co přejdete silnici, kde při běžném silničním provozu mají koně vždy přednost před auty, po levé ruce doslova vybízí ke cvalu 5 furlongů (1000 m) dlouhá dráha Town Canter. Vede přímo a jen po rovince, a proto ji často volí trenér pro dostihového koně, který trpí problémy se zády a pro kterého není vhodné cválat do kopce.

Dále je k dispozici dráha Bury Hill, která měří 9 furlongů (1800 m) a vyplněna je povrchem zvaným „ecotrack“. Na začátku tratě jsou k dispozici startovací boxy na zaučení mladých koní. Po vyskočení z boxů koně cválají cca 300 m do prudkého kopce a dál se

po rovině postupně stáčí o 180° doprava. Na dráhu je možné se dostat i za startovacími boxy, není tedy nezbytné je absolvovat pokaždé. Bury Hill je s oblibou využíván pro trénink ročků, a to právě díky kopci na začátku. Hříbě musí vložit velkou část své energie do pohybu do kopce a často tak nemá sílu a čas na další nežádoucí skoky a úskoky, ovšem i zde výjimky potvrzují pravidlo.

Long Hill měří 8 furlongů (1600 m) a je to vlastně opak Bury Hill. Koně odskočí do dráhy, která je až do poloviny téměř bez převýšení a až druhá půle se začne prudce navyšovat. Trať je zde vyplněna polytrackem.

Trať Warren Hill se nacházejí přibližně uprostřed stejnojmenného kopce a jsou to dvě kopírující se dráhy. Jedna je vyplněna již zmiňovaným polytrackem a na druhé dráze koně cválají po mactracku, to je hlubší obdoba polytracku. Tyto dvě dráhy jsou trenéry nejvíce využívané. Jsou dlouhé 4,5 furlongu (900 m).

Obrázek č. 4 - Cvalová dráha vyplněna směsí polytrack - Warren Hill, foto - vlastní

Side Hill měří 9 furlongů (1800 m) a je téměř po rovině. Dle mého názoru dráha vhodná opět pro koně, kteří trpí problémy se zády a prudší kopce jim nesvědčí. Velkou výhodou je, že Side Hill je koncipován v ústraní Warren Hillu a vládne tam tak klid a pohoda, což je skvělé pro koně, kteří v rámci tréninku potřebují zklidnit po psychické stránce, popřípadě koně potřebujeme po dostihu lehce „zpomalit“, i v tomto případě se zde hodí dlouhý pomalý cval.

Obrázek č. 5 - Tréninkové dráhy Warren Hill, foto - vlastní

Za příznivého počasí, což znamená za období dešťů, se podél každé jmenované dráhy otevírá jejich travnatá varianta. Veškerou úpravu cvalových tratí a prostorů k nim příslušných mají na starost zaměstnanci Jockey Clubu. Ti několikrát denně za pomoci moderní techniky urovnávají povrchy drah.

3.3 Jockey Club UK

Více než 200 let se Jockey Club stará o dostihový sport ve Velké Británii. Obhospodařuje 4500 akrů půdy přímo v Newmarketu a dalších 550 akrů v Lambournu, zde se nachází další tréninková jednotka, jen v menších rozměrech než je Newmarket. Má na starost veškeré tréninkové zázemí, které Britové nazývají „The Newmarket Heath“ (Mooney et Ennor 2006).

Obrázek č. 6 - Nádvoří budovy Jockey Clubu a socha Hyperiona – vítěze Epsom Derby 1933, foto - vlastní

3.3.1 Historie vzniku JC

V 18. století zaznamenal dostihový sport další rozmach a tak nadšení majitelé a trenéři měli větší potřebu debatovat o své vášni, o sázkových kurzech a o dalších obchodních aktivitách, spojených s dostihy a chovem koní. K těmto diskuzím bylo třeba vhodného prostoru. Zrodily se tedy dostihové kluby, kterých se dalo napočítat několik desítek. Ne všechny však udrželi svou existenci až do 20. století, to se podařilo jen jedinému - Jockey Clubu (Horáček, 1983).

Nejsou známá jména těch, kteří Jockey Club založili. Víme ale, že v roce 1751 ve sportovním kalendáři, který vydával pan Pond, byla vytištěna zpráva: „Prvního dubna následujícího roku bude v Newmarketu konán dostih otevřený pouze pro koně v majetku členů Jockey Clubu“. Ačkoliv se závod daný den nekonal a byl odložen na následující rok, jedná se o první, nejčastěji citovanou zmínku z historie Jockey Clubu (Huggins, 2014). Bracegirdle (1999) ovšem tvrdí, že první zmínka o Jockey Clubu pochází z roku 1752.

Z počátku se členové klubu scházeli v různých hostincích, až po jisté době se přesunuli do samotného centra dostihového dění, tedy přímo do Newmarketu, kde si v roce 1752 pronajali pozemek a vybudovali salonek známý jako „Coffee Room“. Jockey Club se rychle stal uznávaným subjektem s vlivem i mimo Newmarket. Nicméně i tak klubu trvalo téměř

století, než centralizoval ve svých stanovách všechna právní a správní hlediska závodění (Bracegirdle, 1999).

Po dlouhou dobu spravoval dostihový spolek pozemky téměř výhradně v Newmarketu. Na ostatních závodištích byly prováděny kontroly a poté vydávány nejruznější „doporučení“, co změnit nebo zlepšit a bylo pak jen na správcích daných okrsků, jak s radami naloží. Jockey Club uznával, že vně Newmarketu nedisponuje žádnou pravomocí, ale navrhl turf², aby přistoupil na newmarketská pravidla z důvodu snazší organizace, jednotnosti a preciznosti (Huggins, 2014). Zároveň prohlásil, že se nebude zabývat jakýmkoli dohady vzniklými na závodištích, které se newmarketskými předpisy neřídí. Brzy se však turf nedokázal obejít bez předpisů, které Jockey Club vytvářel, a tak jedno závodiště za druhým zmíněná pravidla přijímaly. Pokud pravidla někdo porušil, Jockey Club navrhl všem turfmanům, aby koně, které vlastnili daní provinilci, do závodů nepouštěli. Tímto způsobem začal vládnout na všech anglických závodištích potřebný klid a řád (Horáček, 1983).

Jockey Club brzy pochopil význam rychlosti pro selekci koní a sjednotil propozice dostihů v zájmu pozitivního vývoje chovu anglického plnokrevníka. Tímto krokem se rychlost stala hlavním selekčním kritériem a prostředkem šlechtění dostihových koní (Dušek a kol., 2011).

3.3.2 Inovace Jockey Clubu

Klub byl na začátku 19. století veden třemi zvolenými správci - sir Charles Bunbury, Lord George Bentinck a Admiral Rous. Pod jejich vedením získal klub tak význačný vliv, že byli nazýváni „Diktátoři Jockey Clubu“. Správci se soustředili zejména na zlepšení podmínek pro návštěvníky, vyhlazování korupce a stíhání podvodníků (Bracegirdle, 1999). Jednalo se i o pouhé maličkosti, například když Bunbury vydal nařízení, které zakazovalo vstup na závodiště se psy anebo věci důležitějšího charakteru, jako bylo zavedení povinné registrace dostihových barev všech majitelů stájí (Horáček, 1983). Koně byli sedláni na konkrétním místě zvaném „sedliště“, před dostihem se museli vodit v „paddocku“, kde každý nesl přidělené závodní číslo. Jockeyové byli povinně váženi před i po dostihu. Zasloužili se o zavedení transportu koní, kteří tak měli možnost závodit v lepší kondici, aniž by museli absolvovat často zdlouhavou a náročnou cestu na hippodrom po vlastní ose

---

² Turf - slovo anglického původu znamená označení pro celý dostihový svět, tedy nejen dostihy, ale i hřebčiny, trénink, sázky a několik dalších složek.

(Mooney et Ennor 2006). Bracegirdle (1999) se ve své knize zmiňuje také o úpravě pravidel startu se zavedením startovního praporu v podobě červené vlaječky.

Byla vydána řada nařízení, omezení, zákazů a dalších pravidel vedoucích ke zmírnění anarchie, která v turfě doposud vládla. Jockey Club se stal vrcholným orgánem anglického turfě s nejvyšší autoritou a jeho působení mělo blahodárné účinky na celé dostihové odvětví (Horáček, 1983).

Jockey Club v průběhu let pokračoval ve vydávání předpisů, navržených pro ochranu a bezúhonnost dostihového sportu. Od roku 1879 žokejové museli vlastnit licence, které je opravňovaly ke startům v dostizích (Huggins, 2014). Další změna, která se týkala žokejů, jim zakazovala být zároveň majiteli dostihových koní. Zákaz dopingů za účelem snazšího vítězství, byl předmětem řešení již kolem roku 1903, přesto však trvalo dalších 60 let, než byly zavedeny pravidelné dopingové testy. Po druhé světové válce se začala rozvíjet technika, díky které bylo možno pořizovat záznamy z dostihů, a také cílové foto přineslo více přesnosti k závěrečným verdiktům o rozhodnutí vítěze. Startovací boxy byly poprvé představeny v roce 1965.

Další novinkou, kterou se Jockey Club rozhodl uskutečnit, byla šance pro ženy trenérky, což byla ryze mužská záležitost až do roku 1966. Poté mohla být licence trenéra udělena i ženám a jen pár let nato padlo další rozhodnutí, které opravňovalo ženy startovat coby žokejky (Huggins, 2014). Nakonec se ženám podařilo proniknout přímo do rady Jockey Clubu, a to když v roce 1977 byla zvolena první žena jako členka Jockey Clubu (Bracegirdle, 1999).

3.3.3 Jockey Club dnes

Jockey Club pokračuje v udržení dosavadních standardů v dostihovém odvětví. Zaměstnává rozhodčí, startéry a veterinární dohled, ručí za kvalitu služeb poskytnutých koním a lidem okolo nich. Jockey Club uděluje a kontroluje obnovení žokejských a trenérských licencí, stále pokračuje ve spravování a uplatňování pravidel řídících dostihy samotné (Worrall et Rodney, 2002). Celkové vedení a strategii dostihového průmyslu má dnes v rukou Britská dostihová správa založená roku 1993. Správa pracuje na zlepšení finanční situace. Je zodpovědná za rozplánování dostihových dnů a jednotlivých rozpisů, na starost má kolekci a kontrolu fondů potřebných pro udržení dostihů a také správy samotné (Cassidy, 2002).

Dnes je Jockey Club největší komerční organizací, která má na starost správu Britského dostihového sportu a i když je Jockey Club podřízen státní moci, tak veškeré profity, které získá, jsou investovány zpět do dostihového sportu.

Jockey Club se stará o portfolio celkem 15 závodišť ve Velké Británii. Mezi nejvýznamnější a nejslavnější patří Aintree v Liverpoolu, kde se každoročně v dubnu koná Velká národní Steeplechase, dále Cheltenham, který je proslaven díky Cheltenham National Hunt Festival a Epsom Downs, známé díky Epsomskému Derby a Oaks a také obě newmarketská závodišť – Rowley Mile a July Course, které jsou hostiteli dvou z pěti klasických dostihů ve Velké Británii – 1000 Guineí pro tříleté klisny a 2000 Guineí pro tříleté hřebce (The Jockey Club).

3.4 The National Stud

3.4.1 Historie vzniku hřebčína

Stejně jako mnoho institucí v Newmarketu, ani Národní hřebčín nevznikl přímo ve městě, ale pochází z Irsku, kde v roce 1916 plukovník Hall Walker nabídl veškeré své plemenné A 1/1 národu pod podmínkou, že vláda odkoupí jeho chovné zařízení, které se nacházelo právě v Irsku. A protože kvalitní armáda potřebuje kvalitní koně na lehkých nohou, nabídka byla přijata. Vláda hřebčín odkoupila a od té doby jeho hlavním cílem byla produkce prvotřídních plnokrevníků pro potřeby armády. V roce 1943 byl Národní hřebčín přemístěn do Gillingham v Dorsetu a východního Grinstead v Sussexu a zde plnil svou úlohu po dalších dvacet let (Onslow, 1983).

V roce 1963 byla tato koncepce změněna a padlo rozhodnutí prodat chovné klisny a soustředit se pouze na vysoce kvalitní hřebce. I dispozičně nabyt hřebčín nových rozměrů, dosavadní dvě hlavní stáje byly prodány a hřebčín byl přemístěn. Tentokrát byly základy postaveny právě v Newmarketu, na 500 akrech půdy pronajaté od Jockey Clubu. Peter Burrell, ředitel Národního hřebčína, v té době hodně cestoval s cílem studia rozvržení a designu nového hřebčína (Mooney et Ennor 2006). Výsledkem byl moderní areál s rozsáhlým ustájením pro přivezené klisny, který byl slavnostně otevřen královnou Alžbětou II. v roce 1967 (Onslow, 1983).

3.4.2 Areál hřebčína

V souladu se svou rolí Národní instituce, je Národní hřebčín organizací volně přístupnou veřejnosti. Je otevřen od konce března do konce září. Návštěvníkům je umožněna prohlídka celého areálu včetně míst, kde jsou ustájeni plemenici, mohou nahlédnout do porodních boxů a samozřejmě do výběhů s chovnými klisnami a jejich potomky, které jsou zde známi pod názvem „paddock“ (Shaw, 2006). Všechny paddocky v Národním hřebčíně mají jednu zvláštnost a tou jsou „kulaté rohy“. Ty byly zřízeny poté, kdy hříbě bylo ve výběhu zahráno do rohu skupinkou sebevědomějších a silnějších jedinců a tam napadeno. Kulaté rohy tak umožňují snadný únik slabším plnokrevníkům před silnějšími jedinci. V areálu se hosté pohybují pomocí minibusu a k dispozici mají průvodce, který jim sdělí veškeré informace a dokáže zodpovědět zvědavé otázky (Worrall et Rodney, 2002).

Národní hřebčín má významný vliv na britský chov již od svého založení. Je místem, kde se narodili hřebci, jako byli Blandford (1919-1935) a Big Game (1939-1963), a také byl domovem legendárního Mill Reefa (1968-1986), který se stal nejvíce proslulým britským plemeníkem své doby (Mooney et Ennor 2006).

3.4.3 Mill Reef

Slavný hřelec se narodil roku 1968 ve Spojených státech ve Virginii, kde byl odchován. Dále byl převezen do Velké Británie a tam jako dvouletý započal svou veleúspěšnou kariéru (Oaksey, 2013).

Mill Reef startoval celkem čtrnáctkrát a z toho dvanáctkrát vyhrál a ve dvou dostizích se umístil na druhém místě. K jeho nejslavnějším dostihům patří Epsom Derby, Eclipse Stakes, King Georg VI. a Queen Elizabeth Stakes a Prix de l'Arc de Triomphe. Všechny tyto dostihy jsou klasifikované jako „Group 1 races“, tedy ty nejprestižnější. Jako čtyřletý Mill Reef stihl procválat cílovou rovinou jako první ještě dvakrát. Poté byla jeho kariéra ukončena kvůli zranění a on tak roku 1973 začal další úspěšnou kariéru, ale tentokrát v roli plemeníka. V průběhu jeho života zplodil dva derby vítěze – Shirley Heights a Reference Point. Mill Reef zemřel v roce 1986 a je pochován v areálu Národního hřebčína. Na jeho počest stojí přímo v areálu bronzová socha v životní velikosti (Oaksey, 2013).

Obrázek č. 7 - Socha Mill Reefu umístěna v areálu Národního hřebčína v Newmarketu, foto - vlastní

3.4.4 Hlavní zaměření a vybavenost

Od roku 2008 je Národní hřebčín vlastnictvím Jockey Clubu a pod jeho patronátem se hřebčín zaměřil na tři hlavní cíle:

1. Poskytnout komplexní služby a to od zapaštění klisny až po přípravu hříběte na dražbu.
2. Provozovat mezinárodně uznávané vzdělávací středisko, které poskytne mladým lidem prvotřídní vzdělání.
3. Díky veřejnému zpřístupnění snadná dosažitelnost pro tu část lidí, kteří si chtějí zvýšit své rozhledy v dostihovém odvětví, nebo např. jen zpestřit nedělní odpoledne (Carter. 2008).

Porodní jednotka se skládá z 25 boxů, kde matky a jejich ratolesti tráví první dny po narození. Díky přísně dodržované hygieně, výborně zařízeným prostranstvím a neustálým dohledem veterinárního týmu je možné dopřát mladým plnokrevníkům ten nejlepší start do života. Každý majitel obdrží podrobnou zprávu o průběhu porodu spolu s fotodokumentací, která je pořízena během prvních 48 hodin života hříběte. Hříbata jsou každý den seznamována s veterinárními a podkovářskými rutinami, a to až do odchodu z hřebčína, který nejčastěji končí v dražební síni zvané Tattersalls (Mooney et Ennor 2006).

3.4.5 Působící plemenici v roce 2015

Následující informace o plemenných hřebcích jsou získány z internetových stránek Národního hřebčína (The National Stud - www.nationalstud.co.uk/).

Bahamian Bounty (Cadeaux Genereux – Clarentia)

Hřebec se narodil v únoru roku 1994. Jako dvouletý vyhrál tři dostihy, z toho dva klasifikované jako Group 1. Těmito výsledky se Bahamian Bounty zasloužil o titul Evropský šampion dvouletých hřebců za rok 1996. Jeho dostihová kariéra ale neměla dlouhého trvání a následující rok, po dvou neúspěšných startech byla ukončena. Majiteli vydělal v přepočtu asi 7 mil. Kč. Od roku 2011 působí jako plemenný hřebec v Národním hřebčíně. Poplatek za přípuštění v roce 2015 činí 8.500 liber. Prokázal se jako velmi kvalitní plemník, což dokazuje 33% úspěšnost jeho potomků v poměru vítězství/starty.

Obrázek č. 8 - Bahamian Bounty, zdroj - <http://www.nationalstud.co.uk/>

Dick Turpin (Arakan (USA) - Merrily (UK))

Hřebec se narodil v březnu roku 2007. Úspěšnou kariéru odstartoval jako dvouletý, kdy ze šesti startů dokázal čtyřikrát zvítězit a v nadcházejících letech posbíral ještě dalších pět vítězství. Posledního dostihu se zúčastnil v roce 2011 v Ascotu, kde byl poražen světoznámým Frankelem. Za svou kariéru Dick Turpin vydělal v přepočtu více než 18 mil. Kč. Roli plemenného hřebce v Národním hřebčíně převzal v roce 2013. Poplatek

za připouštěcí sezónu 2015 činí 4.000 liber. Jeho plemennou úspěšnost budeme moci posoudit v roce 2015, kdy se na drahách představí jeho první dvouletí potomci.

Obrázek č. 9 - Dick Turpin, zdroj - <http://www.nationalstud.co.uk/>

Gregorian (Clodovil (IRE) - Three Days In May (UK))

Hřebec se narodil roku 2009. Během jeho tříleté dostihové kariéry dokázal jednou zvítězit v Gr. 3 (Group 3) a čtyřikrát se umístit v Gr. 1 (Group 1). Na dotacích dokázal vyhrát v přepočtu celkem přes 15 mil. Kč. Rok 2015 bude jeho první rok v roli plemenného hřebce a poplatek za připuštění je stanoven na 4.500 liber.

Obrázek č. 10 - Gregorian, zdroj - <http://www.nationalstud.co.uk/>

Pastoral Pursuits (Bahamian Bounty – Star)

Hřebec se narodil roku 2001. S úspěšnou kariérou šel ve stopách svého otce, jímž je zmiňovaný Bahamian Bounty. Z celkových deseti startů šestkrát vyhrál a dvakrát docválal na druhém místě. Majiteli vyběhal v přepočtu téměř 9 mil. Kč. Každý rok vyhrával dostihy na jedničkové úrovni. Jako dvouletý překonal traťový rekord v Chepstow. V roce 2005 byl vyhodnocen nejlepším sprinterem ve Velké Británii a v Evropě. Poplatek za přípuštění v roce 2015 je 4.000 liber.

Obrázek č. 11 – Pastoral Pursuits, zdroj - <http://www.nationalstud.co.uk/>

Toronado (High Chaparral (IRE) - Wana Doo (USA))

Hřebec se narodil v roce 2010. Dvouletou sezónu zakončil jako neporažený vítěz Gr. 2 se třemi vítězstvími. V následujících dvou letech dostihové kariéry zvítězil ještě 2x v Gr. 1 a 1x v Gr. 3. Stal se tak šampionem evropských mílařů. Na dotacích Toronado vydělal v přepočtu přes 27 mil. Kč. V Národním hřebčíně působí od roku 2015, na úspěšnost jeho potomstva budeme muset ještě několik let počkat. Přípuštěcí poplatek za rok 2015 je stanoven na 15.000 liber.

Obrázek č. 12 - Toronado, zdroj - <http://www.nationalstud.co.uk/>

3.5 The British Horseracing Museum

Národní dostihové muzeum bylo otevřeno královnou Alžbětou II. 30. dubna roku 1983. Tvoří jej osm galerií, z toho šest je zaměřených na vývoj dostihového sportu ve Velké Británii, dvě má v pronájmu spolek Anglického sportovního umění (The British Sporting Art Trust). „The National Horseracing Museum“ sídlí v místech, kde si dříve gambleři vyrovnávali hráčské dluhy, nás s většinou těchto příběhů seznámí (Worrall et Rodney, 2002).

Jedna galerie je věnována nejúspěšnějšímu jockeyi 19. století Fredu Archerovi (1857-1886), kde jsou vystaveny některé z jeho trofejí. Zachovala se i zbraň, kterou spáchal sebevraždu v nedožitých 30 letech (Onslow, 1983). Fotografie vyvěšené v chodbě zachycují momenty dostihových meetingů na přelomu 18. a 19. století. Chodba vede směrem k další galerii, jež napodobuje vážnici ve stylu 19. století. Zde je k vidění dobová váha, na kterou usedával například i zmiňovaný Fred Archer, a vystaveny jsou ještě další nezbytné doplňky pro osoby, obsluhující váhu. Naproti vážnici jsou po stěnách naaranžované dresy v barvách nejznámějších majitelů. Krásně vyobrazená hlava derby vítěze z roku 1896 Persimmona, vlastněného princem z Yorku, hledí z dalekého konce haly. V galerii věnované vývoji a chovu anglického plnokrevníka je největší chloubou kostra skvělého Eclipse, kterého na 18 startech nedokázal žádný z protivníků porazit. Štítek s jeho jménem nese větu „Eclipse první, zbytek nikde“. Jména slavných jockeyů a trenérů pokračují v následující galerii, anglická dostihová závodiště a klasické dostihy jsou tématy v dalších sekcích (Bowen, 2003).

V místnostech, které jsou pronajaté Svazu anglických sportovních umělců, si návštěvníci mohou prohlédnout unikátní kolekci sportovních obrazů a fotografií od světoznámých autorů - George Stubbs, J. F. Herring, John Ferneley, John Sartorius (Onslow, 1983).

Pro návštěvníky muzea je k dispozici obchod se suvenýry a kavárna, která má stěny zdobené malbami slavných osobností z dostihového prostředí vytvořené místním umělcem Jacquie Jonesem. Hosté si v rámci prohlídky mohou vyzkoušet tzv. koňský trenažér – figurínu, která dokonale simuluje cválajícího koně. Muzeum dostihů nabízí širokou škálu vyhlídkových tras s průvodcem, například na tréninkový úsek Warren Hill, kde je možno spatřit stovky cválajících koní. Návštěvníci mohou zavítat do některých stájí slavných trenérů, např. do stáje Johna Gosdena, jenž čítá téměř 200 dostihových koní, a patří tak mezi největší a nejúspěšnější trenéry v Newmarketu, dále sir Michael Stout nebo Clive Brittain. Cestu minibusem můžeme zakončit v Národním hřebčíně nebo v některém z mnoha dalších menších hřebčínů okolo Newmarketu (Shaw, 2006).

3.6 Tattersalls

Dražební síň Tattersalls byla založena Richardem Tattersallem v Newmarketu roku 1766. Je to vůbec nejstarší dražební síň na světě a rozlohou zaujímá první příčku v Evropě. Tattersalls je největší mezinárodní společnost, která pořádá každým rokem 13 aukcí, na nichž se vydraží až 5 000 anglických plnokrevníků. Společnost Tattersalls má zastoupení také ve Fairyhouse v Irsku (Reuvid, 2006).

Obrázek č. 13 - Hlavní budova Tattersalls, kde se nachází dražební místnost, foto - vlastní

3.6.1 Historie vzniku Tattersalls

Jak již bylo výše zmíněno, aukční síň Tattersalls byla založena Richardem Tattersallem (1724-1795), jenž pracoval jako hlavní podkoní pro vévodu z Kingstonu. Původním místem vzniku byl malý pozemek nedaleko Hyde Park Corner na okraji Londýna, který Richardovi pronajal Lord Grosvenor, a to na 99 let (Willett, 1987). Richard Tattersall zde postavil skromnou dražební halu, k ní přilehlé stáje, prostranství na pohybování koní určených k prodeji a plochu na koňské přepravníky patřící budoucím majitelům. Dražby konající se dvakrát do týdne se staly velmi populárními. Díky zvyšující se účasti z řad zájemců o plnokrevníky a nutnosti rozšíření dražebních prostorů celý komplex zanedlouho pokrýval 15 akrů (cca 6 hektarů) půdy (Orchard, 1954).

Roku 1865 smlouva o pronájmu pozemku vypršela, a proto byly náhradní prostory otevřeny v Knightsbridge v centru Londýna, kde se společnost nadále rozvíjela a vzkvétala dalších 80 let. V roce 1945 během bombardování Londýna byl téměř celý areál zničen při německém útoku raketami V1 a V2. Po skončení druhé světové války byly prostory prodány a novým působištěm se stal Newmarket.

Poprvé se brána Tattersallova rodinného podniku v Newmarketu otevřela roku 1965 (Orchard, 1954). Kenneth Watt, tehdejší ředitel společnosti, nechal přivést sochu sedící lišky se zvednutou přední tlapou, což bylo to jediné, co se dochovalo po útoku v Knightsbridge. Socha se stala symbolem Tattersalls (Willett, 1987).

Obrázek č. 14 - Liška se stala neodmyslitelným symbolem Tattersalls, foto - vlastní

3.6.2 Chov a dostihový průmysl

Dostihy se postupem času staly výběrovým kritériem koní pro chov anglického plnokrevníka, kdy jediným a nejdůležitějším aspektem zařazení do chovu je rychlost koně na dostihové dráze. Můžeme říci, že dostihy ve Velké Británii používají výsady národního sportu, který představuje samostatné průmyslové odvětví (Onslow, 1983).

Chov anglického plnokrevníka a jeho výkonnost na dostihové dráze je ovšem nevyzpytatelný. Exteriérově perfektní kůň se špičkovým rodokmenem, zakoupený za milionovou částku, se může ukázat na dráze jako nepoužitelný jedinec. Například proslulý Snaafi Dancer vydražený jako roček za 10,2 milionu dolarů v americkém Lexingtonu v roce 1983. Kůň po Northern Dancer (jeden z nevlivnějších plemenů dostihové historie) se dostihu nikdy nezúčastnil. Jeho trenér John L. Dunlop prohlásil, že Snaafi Dancer je v tréninku tak pomalý, že se na dostihovou dráhu před oči diváků nikdy nedostane a vyhnul se tak následnému znevážení svých trenérských schopností. Samozřejmě i zde platí druhá strana mince. Slavný Brigadier Gerard, který byl v roce 1969 vydražen za 1.500 guineí (1.500 liber), za svou dostihovou kariéru startoval v 18 dostizích a z toho 17 x doběhl cílovou rovinou jako první. Majiteli vydělal přes 253.000 liber (Mooney et Ennor, 2006).

3.6.3 Guinea - dražební měna

Guinea je měnová jednotka pro nákup a prodej koní už po několik století. Guinea se v Anglii začala razit v roce 1663 a přetrvávala až do roku 1816, kdy její působení na trhu skončilo. Od té doby se guinea stala jakousi „imaginární“ měnou a v současnosti je používána na koňských dražbách, nebo některé kvalitní zboží a služby jsou oceňovány v guineách, namísto v librách. Jedna guinea činí v přepočtu 1,05 liber. Na dražbách platí pravidlo, že nákupčí platí v guineách, ale prodejce už obdrží platbu v librách. Rozdíl 0,5 guineí pak obvykle připadne jako provize aukcionáři (Willett, 1987).

3.6.4 Tattersalls dnes

Po více než dvousetleté existenci se Tattersalls právem stala nejúspěšnější mezinárodní společností zabývající se dražbami anglických plnokrevníků. To znamená přes 200 let zkušeností, které vedou k poskytování nejkvalitnějších služeb.

V průběhu celého roku se v Newmarketu koná celkem 13 aukcí (Worrall et Rodney, 2002). Jedna z nejznámějších a nejdůležitějších probíhá na počátku října. Nazývá se „Book - 1“ a jsou zde k prodeji nabízeni nejlepší ročci v Evropě, běžně se zde prodá více jak 700 jedinců. Tato skupina pak tvoří bezkonkurenční pole adeptů na vítěze klasických dostihů a dostihů řazené do kategorie Group 1-3 race. Všichni prodaní ročci v říjnové „Book - 1“ dražbě se automaticky stávají vhodnými uchazeči na startovní listinu dostihu „Tattersalls Millions“, série 6 nejdotovanějších dostihů v Evropě, a to částkou 1.300.000 liber. Během října potom následují další 3 kola dražeb ročků (Book - 2, 3, 4) (Shaw, 2006).

V únoru se konají dražby nazývané „Dražby zimního slunovratu“, kde se prodávají koně všech kategorií, od dvouletých koní v tréninku až po klisny určené k chovu. Velice proslavené jsou dražby „Craven Breeze Up Sale“ a „Guineas Breeze Up Sale“ konané vždy v dubnu, které jsou věnovány především dvouletým koním v tréninku (Worrall et Rodney, 2002).

3.6.5 Statistiky z roku 2014

Následující statistiky jsou získány z internetových stránek dražební společnosti Tattersalls (www.tattersalls.com).

Shrnutí úspěchů roku 2014 vede k překvapivým výsledkům. Rekordní roční obrat a nejvyšší cena za plnokrevníka ve veřejné dražbě jsou dva nejdůležitější momenty tohoto roku. Roční obrat vzrostl z předchozí rekordní úrovně 248.675.700 guineí k částce 263.411.173 guineí. I dalšími rekordy se rok 2014 může pyšnit, například nejvyšší cenou za ročka, a to 2,5 mil guineí.

Na Breeze Up Sale se vydražil nejdražší kůň tohoto roku – klisna Just The Judge, vítězka 1000 Guineas v Irsku, která byla prodána za 4,5 milionu guineí. Během roku bylo prodáno 4 935 koní, kdy na každého prodaného připadá částka v průměru 53.376 guineí a i v tomto případě se jedná o rekordní sumu v historii Tattersalls.

Společnost Tattersalls za rok 2014 vydražila celkem:

- 23 vítězů → Gr 1 races
- 23 vítězů → Gr 2 races
- 57 vítězů → Gr 3 races
- 105 vítězů → Listed races (Tattersalls)

3.7 The British Racing School

3.7.1 Možnosti vzdělání

Založení školy dostihového sportu v Newmarketu se datuje do roku 1983. Ředitelem byl jmenován major Barney Griffiths, úspěšný amatérský jezdec, který se od začátku svého působení na škole snažil o vybudování kvalitní a prestižní školy pro mladé lidi, kteří mají zájem pracovat v dostihovém odvětví (Vamplew et Kay, 2004).

Na British Racing School se ke studiu často hlásí žáci s předchozími zkušenostmi s chovem koní i dostihovým sportem, kteří vědí, co od školy a od svého budoucího zaměstnání očekávají (Brown et Clinton, 2010). Výjimkou ovšem nejsou ani studenti, kteří jsou naprostými laiky. Učitelé a instruktoři studentům poskytují odbornou přípravu během jejich vybraného vzdělávacího programu.

Na British Racing School existuje celá řada oborů, které si budoucí absolventi mohou zvolit, např. pracovní jezdec, jockey, trenér, asistent trenéra, sekretář/ka, manažer dostihové stáje a další (Worrall et Rodney, 2002).

Zvolený obor lze absolvovat podle stupně obtížnosti a od něj se odvíjí i doba studia. Většina z oborů je nabízena v rámci stupně Level 1 až 3. Kurz jezdce amatéra je rozdělen do kategorií A a B a pro získání trenérské licence musí student projít 3 speciálními moduly.

Škola disponuje širokým zázemím potřebným pro veškeré výukové a tréninkové práce. Studenti mohou využít krytou i venkovní halu, travnaté i polytrackové cvalové dráhy. K dispozici jsou tréninkové startovací boxy nebo koňské trenažéry, které simulují cválajícího koně v dostihu. Studenti mají k dispozici 70 koní, kteří běhali dostihy nebo stále běhají. K povinnostem studentů samozřejmě patří i veškerá ošetrovatelská péče okolo plnokrevníků, neboť pouze propojením teorie s praxí je možné docílit toho, aby absolventi této prestižní školy odcházeli s kompletními znalostmi (Brown et Clinton, 2010).

3.7.2 Absolventi školy dostihového sportu

Ze školy dostihového sportu v Newmarketu vzešly stovky absolventů, kteří našli uplatnění ve svém oboru. Nachází se mezi nimi i ti, kteří patří mezi ikony dnešního dostihového světa.

- Paul Hanagan → mnohonásobný vítěz dostihů Group 1

- Andrea Atzeni → rovinový jockey, Racing Post Trophy (G1)
- Adam Beschizza → rovinový jockey, John Smith Cup at York
- Charlie Appleby → trenér pro Sheikh Mohammed Al Maktoum
- Luke Morris → rovinový jockey, Qatar Prix De L'Abbaye de Longchamp (G1)
- Sam Thomas → překážkový jockey, Lexus Chase (G1) (British Racing School)

3.8 Ráj sázkařů

Dostihový sport ve Velké Británii hraje nemalou roli co se společenské a hospodářské stránky země týče. Dostihy jsou „průmyslem“, kde je provoz z velké části závislý na sázkové aktivitě diváků. V Anglii se kromě dvou dnů o Vánocích běhá denně, a to průměrně na čtyřech závodištích, sázkaři tak mají nesčetně možností, kde zúročit svoje hráčské nadšení a vědomosti. Celý sázkový systém je velice dobře uzpůsobený jak pro člověka neznalého v tomhle oboru, tak pro někoho, kdo se sázkami doslova živí (Davidowitz, 2009).

3.8.1 Dějiny dostihových sázek

Sázky se staly součástí dostihů už od jejich počátku, ale opravdového rozmachu se jim dostalo až na konci 18. století, kdy jistý pan Ogden, přišel s naprostou novinkou a nabídl kurzové sázky na všechny startující koně v dostihu. Pan Ogden se stal prvním skutečným bookmakerem (Thompson, 2000). Tato pozice se střetla na scéně turfu jak s vlnou nadšení, tak i s temnou stránkou sázek, když se začaly dít různé nekalé praktiky, včetně uplácení žokejů, kteří tak například jasného favorita dostihu tzv. zatáhli a nechali prostor v cílové rovině jinému ze soupeřů (Bowen, 2003).

Z minulosti nám je známo několik případů s takto neférovým jednáním. Např. v Epsom Derby v Anglii roku 1844, kde se přišlo na to, že několik žokejů, kteří sedlali koně s velkými šancemi na vítězství, bylo podplaceno, aby v dostihu koně nejeli dle daného „ordre“ od trenéra. Ještě ke všemu vítězný kůň Maccabeus nebyl tentýž, za kterého byl vydáván. Případ se dostal k soudu a byl důkladně vyšetřován. Výplaty pro umístěné koně byly pozastaveny, dokud se šetření nedobralo zdárného konce. Výsledný verdikt zněl tak, že vítězný Maccabeus byl diskvalifikován a modrá stuha turfu byla přidělena druhému v cíli Orlandu. Záhadnosti tomuto fiasku přidává i to, že během vyšetřování kůň Maccabeus i se svým majitelem zmizeli, a tak závěrečná zpráva o jeho diskvalifikaci se k němu samotnému nejspíš ani nedostala (Byles, 2011).

Článek z Los Angeles Times informuje společnost o obrovském skandálu u favorita Ile de Chypre v Ascotu 1988, který v cílové rovině vedl o několik délek, a do jasného vítězství už mu zbývalo pouze několik metrů. Těsně před cílem byl ale doslova sestřelen z pozice vítěze ultrasonickou pistolí. Hřebec po tvrdém zásahu neočekávaně vybočil a jockey G. Starkey opustil jeho sedlo. Případ se pochopitelně dostal k soudu a dotyčný pachatel byl patřičně potrestán (Bowen, 2003).

Po těchto kauzách, kdy byli sázející poškozováni a profit z černých sázek šel pouze určeným lidem, přišel náhlý zlom, kdy se lord Bentick zasloužil o maximální transparentnost sázení (Thompson, 2000). Nový systém přinesl řadu novinek, které ručily za čestný systém sázení. Koně se začali bezpečně označovat pomocí čipů a před každým dostihem se prováděla identifikace všech zúčastněných. Od původního startování za pomoci praporku se postupným vývojem techniky zavedly starty ze startovacích boxů, což vedlo k bezpečnému a férovému startu pro každého koně. Díky startovním číslům se zlepšila přehlednost v průběhu dostihu. Všechna tato nařízení, omezení a zákony byly prováděny pod hlavičkou Jockey Clubu. Ten v 19. století vydal dostihový řád, k němu vznikly příslušné komise a v případě jakéhokoliv podezřelého výsledku, jsou jezdci či trenéři danou komisí předvoláni a obeznámeni o dalších krocích možného postihu (Bracegirdle, 1999).

3.8.2 Sázkový systém dnes

V dnešní době má sázkař šanci si o dostihovém koni, jockeyi a trenérovi zjistit téměř cokoliv. K dispozici má např. obsáhlé statistiky výsledků trenéra s jednotlivými koňmi na určitých dostihových drahách (Mooney et Ennor, 2006). V Americe jsou dokonce veřejně k nahlédnutí i každodenní tréninkové časy koní a tréninky jsou veřejně přístupné (Carter, 2008). Nicméně sázkaři sahají spíše k zaručeným informacím přímo z dostihových stájí. Existují lidé, kde k jejich pracovní náplni patří sběr informací o daných koních, dávají dohromady veškerá data, jak dlouhé distance kůň běhá, jestli na trávě nebo na pollytracku, zdali mu vyhovuje měkký povrch či tvrdý, v potaz berou průběh předešlých dostihů, jestli kůň chodí zepředu či „odpočívá“ v poli a s jakými soupeři se utkal. Tyto informace dále zpracují a hodnotí jaké šance má kůň do následujícího dostihu.

Dnešní sázkový systém připomíná složitou matematickou soustavu, kde námi předpokládaný vítěz má kurz uměle sehrán k lepšímu (Shaw, 2006). Masivní sázení na očekávané vítěze se zaslouží o další snížení jejich kurzu a naopak zvýší kurzy vybraných

koní, na které se v ten moment nesází. Změny kurzů a objem peněz vsazených na jednotlivé koně jsou ale hlídány, a když jeden z koní, který nepatří v dostihu k favoritům, je hodně hrán, vede to k poplachu sázkových kanceláří a o to větší pozornost dostihová komise a veřejnost těmto koním věnuje (Davidowitz, 2009). V dnešní době, díky podrobným videozáznamům z dostihu a detailním cílovým fotografiím, nevznikají žádné rozepře o výsledném pořadí a ani není možné jakkoliv ovlivňovat doběhy dostihů (Carter, 2008). Může se ovšem stát, že bookmaker v nynějším obrovském objemu dostihového provozu udělá ve spěchu chybu a vypíše neodpovídající kurz, který všimaví sázející ihned zaregistrují a vysokého kurzu využijí.

Podle důležitosti dostihového dne je vždy před tribunami rozmístěno 10 - 50 stanovišť, kde bookmakeři vypisují na světelných tabulích kurzy koní každého dostihu a následně přijímají sázky. Uvnitř tribuny se odehrává vše podobně, s tím rozdílem, že tady má kurzový systém ve správě totalizátorový Totepool, což je speciálně navržený počítačový systém, který nabízí široké spektrum sázkových možností na barevně odlišených tiketech (Davidowitz, 2009).

3.8.3 Financování dostihů ze sázek

Podle výročního reportu IFHA z roku 2013 se na dostihy celosvětově prosázelo 87.334.836.697 €, z toho se Asie podílela 56,3%. Asiaté jsou veřejně známí jako vášniví sázkaři a hráči, a tak tomu odpovídají i objemy sázek. Ve Velké Británii se v roce 2013 prosázelo 12.004.727.569 € a z toho se 10.672.020.442 € vrátilo do kapes šťastným výhercům, zatímco 132.052.003 € šlo do kapes státu a 1.116.439.663 € objemu sázek do kapes bookmakerům, 96.037.820 € jde zpět do dostihového provozu. Během tohoto roku sázky na koňské dostihy tvořily 42,5% ze sázení na sportovní události, v porovnání např. s fotbalem, jehož podíl sázení je 41,3%, z těchto čísel jasně vyplývá, jak žadaným sportem jsou dostihy ve Velké Británii. Na druhou stranu jsou to dostihy, které vyžadují vidět zisk ze sázení s jasným cílem, a to udržet kvalitu a přitažlivost tohoto sportu (Horsereading Intfed).

Porozumět dostihové finanční politice, jak se peníze ze sázek přesunou zpět do dostihů, není až tak složité. Příspěvky ze sázkového průmyslu můžeme rozdělit do tří hlavních složek.

1. Televizní práva a streaming – např. poplatky za vysílání dostihů přes webové stránky a v sázkových kancelářích
2. The Horseracing Betting Levy („the Levy“) – veřejná organizace upravující provoz a financování sázkových kanceláří
3. Sponzorské smlouvy jednotlivých sázkových kanceláří

Příjmy z první skupiny jdou spolu se sponzorskými příjmy na dostihové dráhy, které jsou vysílány na televizních či internetových kanálech. Peníze od the Levy jsou určeny především na prize money, na správu a celkové služby, které jsou potřebné pro správný chod dostihů (Davidowitz, 2009).

Sázkové kanceláře si dobře uvědomují, jak je důležité podporovat tzv. „grassroots“ (prosté lidi) v dostizích. Znamá dostihová dění v Ascotu nebo v Newmarketu jsou pro fanoušky srdeční záležitostí, ale jsou to především malá závodiště, která svým téměř nepřetržitým provozem jsou základnou pro tento sport. Prostřednictvím těchto malých akcí se značná část výher ze sázek vrátí zpět do dostihů, a proto přehlížet tyto malé dráhy a také lidi z dostihového odvětví by jen vedlo k oslabení dostihového průmyslu. Mnoho sázkových společností podporuje organizace a charity spojené s dostihy prostřednictvím sponzorských smluv (Cassidy, 2002).

4. Vlastní práce

V této části čerpám z vlastních zkušeností a poznatků z pravidelných pracovních pobytů v dostihové stáji Rogera Variana v Newmarketu. Zabývám se zejména dostihovým tréninkem mladých koní, a to od obsednutí až po první „rychlou práci“. Dále specifikuji tréninkové možnosti u velkých trenérů (100 a více koní v tréninku) a porovnávám je s menšími stájemi, kde tréninková jednotka čítá pouze několik jedinců. Pro představu uvádím finanční přehled dostihového dění v Newmarketu za rok 2014. Na závěr uvádím vývoj dražebních cen za posledních 15 let a přehled neúspěšnějších plemenných hřebců za rok 2014.

4.1 Trénink v anglickém stylu

Cílem mé práce není polemizovat o teorii nejvhodnějších tréninkových strategií, spíše bych čtenáře ráda seznámila se systémem a způsobem anglického tréninku. Nejprve chci popsat časové rozmezí od doby obsedání ročků až do plnohodnotného dostihového tréninku. Části o obsedání jsem se věnovala podrobněji, jelikož jsem chtěla vyzdvihnout důležitost jednotlivých kroků, v Čechách mnohdy poněkud opomíjených.

4.1.1 Obsedání ročků

Podzimní období mají lidé pracující v dostihové stáji spojené nejen s koncem hlavní dostihové sezóny (28. března – 7. listopadu), ale také s příjezdem ročních anglických plnokrevníků neboli „ročků“. Ti jsou dovezeni z hřebčínů, kde si až do této doby užívali volnost na rozlehlých pastvinách a hrátek s jejich vrstevníky. Nyní je čeká pracovní období, což zahrnuje trénink a přípravu na dostihy samotné. Tahle etapa zahrnuje několik fází, ta první se nazývá „Breaking in“ neboli obsedání. Každé ráno se ročků ujímá pár zkušených pracovníků a krok po kroku je navykají na nové věci, které doposud neviděli. Tohle období začíná postupným seznámením se s funkcí udidla a se sedlem. Jakmile je hříbě schopné nechat se v klidu nauzdit a nasedlat, přichází práce na dvou lonžích, dle mého názoru jedna z nejdůležitějších částí práce s ročky. Nejdříve probíhá v kruhové jízdárně, kde rocci díky dvěma lonžím získávají cit a kontakt na udidlo. Tím, že se lonže dotýkají koně téměř podél celého těla, tak si navykne na působený tlak a kůň se tzv. osahá. Další účel této práce je koně nasvalit, a to především v bederní části a připravit ho tak na zátěž v podobě jezdce. Jakmile kůň působí v kruhové jízdárně klidně a vyrovnaně, začne správně reagovat na udidlo

a na hlasové povely (cca po 14 dnech), je vyveden ven z areálu k prohlídce a seznámení se s venkovním prostředím (obrázek č. 10).

Obrázek č. 15 – Práce na dvou lonžích v kruhové jízdárně, foto - vlastní

Poté už přichází na řadu lehký a především zkušený jezdec, který poprvé usedne na koňský hřbet. Jezdec má nyní za úkol koně naučit základním povelům a pobídkám. Když je kůň plně vyrovnán s novou úlohou a je schopen v klidu absolvovat nenáročnou vyjížďku, následuje učení správné koordinace pohybu s jezdcem a postupné zvyšování fyzické kondice.

4.1.2 Příprava na první dostih

V časové ose jsme se z podzimního obsedání postupně dostali k lednu, kde by nyní už dvouletí koně měli mít zvládnutou základní přípravu a probíhat by měl cvalový adaptační trénink. Důležité zmínit, že každý rok od 1. ledna se automaticky všichni roční stávají dvouletými, a to bez ohledu na datum narození. V tuhle dobu jsou mnohdy vidět velké rozdíly mezi jednotlivými koňmi. Ti, kteří viditelně zaostávají za ostatními, jsou odvezeni zpět do hřebčínů, kde budou moci více dospět, ať už fyzicky nebo psychicky. Zbylí dvouletí, kteří stanovený systém zvládají, jsou připraveni k plnohodnotnému tréninku.

Cvalový adaptační trénink se v zimním období skládá především z objemových prací, které probíhají zejména na cvalových dráhách Bury Hill a Long Hill. Trenér Roger Varian často využívá travnatou variantu těchto tratí. Např. na Bury Hill je možné cválat na trávě na

pravou i na levou ruku, dvouletí tak získávají zkušenosti s cváláním do kruhu, ty se jim budou velice hodit do budoucna na oválná dostihová závodiště, kde mnoho koní mívá s točením problém. Naopak na Long Hillu, který vede přímočaře a jen závěrečný kopec se stáčí mírně vpravo, mohou mladí dostihoví koně získávat první zkušenosti s cváláním ve dvojici nebo i v početnější skupině. Tato práce může trvat týdny i měsíce, opět záleží na každém jedinci a jeho schopnostech.

Pak už nastává doba, kdy trenér musí rozpoznat správný moment, kdy je kůň připraven na první rychlé práce. Ty se nejčastěji uskutečňují na tréninkovém místě Al-Bahatri, kde má trenér na výběr několik alternativ travnatých i polytrackových drah. Začínající rychlé práce se chodí na 4 až 5 furlongů (800 až 1 000 m), před nimi trenér dá často povel „swinging canter on the bridle“, což znamená doslova „houpající cval na uzdečce“. Pracovní jezdcí tedy cválají cca na 70-80% s položenou rukou na krku. Tempo i délka rychlých prací se postupem času stupňují a do prvního staru již zbývá krátká doba, v níž musí mladý kůň projít ještě přípravou na startovací boxy.

V průběhu hlavní dostihové sezóny ranní dvouletí absolvují své první starty. Ostatní jsou ponecháni na sezónu nadcházejícího roku.

Obrázek č. 16 – Al-Bahatri, trojice koní od trenéra J. N. Nosedá, foto – M. R. Smithson

4.1.3 Trénink během sezóny

V průběhu hlavní dostihové sezóny se trénink výrazně neliší od tréninku před prvním dostihem. Naopak teď nastává koloběh prací, kterými jsou: příprava na dostih – dostih –

aktivní odpočinek – lehká práce – příprava na dostih. Intervaly se různě zkracují a prodlužují dle individuálních potřeb a schopností každého koně.

Pro představu uvádím týdenní tréninkový plán trenéra Rogera Variana. Tento rozpis je určený pro koně, kteří jsou ve fázi přípravných prací na dostihy:

- Pondělí – klus 15 min, 1 x 800 m cval
- Úterý – klus 10 min, 2 x 800 m cval
- Středa – klus 15 min, rychlá práce cca 1000 – 1400 m
- Čtvrtek – klus 15 min, 1x 800 m cval
- Pátek – klus 10 min, 2 x 800 m cval
- Sobota – klus 15 min, rychlá práce 1000 – 1400 m
- Neděle – volno

Tréninkový harmonogram pochopitelně nebude sedět každému dostihovému koni ve stáji. Stále jsou zde zásadní rozdíly v tréninku sprinterů naproti mílařům. Spíše chci zdůraznit systém tréninku, kdy téměř pravidelně jsou pondělí a čtvrtky lehké dny, zatímco ve středu a v sobotu se s koňmi chodí rychlé práce. Jedna z prvních věcí, nad kterou jsem se pozastavila po příjezdu do Newmarketu, byly tzv. volné neděle, kdy kuň po sobotní rychlé práci, zůstává stát pouze v boxu a vlastně jen pasivně odpočívá. U nás je praxe odlišná, po každé rychlé práci musí další den přijít na řadu aktivní odpočinek, aby došlo, jednoduše řečeno, k vyplavení kyseliny mléčné ze svalů. Ovšem tento styl je v Anglii léta zaběhnutý a mohu k tomu snad jen dodat, jiný kraj, jiný mrav.

Obecně platí, že ve Velké Británii je nejpodstatnější sezóna dvouletých a tříletých koní. Tomu také nasvědčují propozice klasických dostihů, které jsou vypsány pouze pro tříleté koně a řadí se tak k nejdůležitějším výkonnostním zkouškám anglického plnokrevníka. Koně, kteří se neprokáží svým talentem, jsou prodáni na dražbách a jejich prázdný box je brzy zaplněn dalším z dostihových koní. Koně starší tří let zůstávají v tréninku pouze v případě, že v tříleté sezóně vyniknou svými schopnostmi na dostihové dráze a jsou od nich očekávány další výsledky. Příklad mohu uvést na konkrétní stáji Rogera Variana, který v sezóně 2015 trénuje 185 koní, z toho 24 z nich jsou starší tří let (nejstarší – Eton Forever po Orotarion, nar. 2007), 79 tříletých a 82 dvouletých koní. Poměr čtyřletých koní a starších tvoří tedy necelou 1/8 z celkového počtu trénovaných koní (Varian Stable).

4.2. Srovnání malých a velkých trenérů

V Newmarketu působí více než 80 trenérů, k těm největším patří John Gosden, sir Michael Staut, nebo Roger Varian, jejich stáje čítají téměř 200 koní v tréninku. Samozřejmě se zde nachází i malí trenéři se stájemi jen pro několik málo koní. Rozdílů mezi těmito „malými“ a „velkými“ trenéry je hned několik. Ten zásadní bych viděla v přístupu k oněm trénovaným, o kterých celé dostihy jsou.

V malé stáji je mnohem větší šance individuálního přístupu ke každému jedinci. Každý kůň je originál a tak by se s ním mělo i zacházet. Tohle jde jen stěží praktikovat v tréninkové stáji, kde je několik desítek nebo až stovek koní. I když většina dostihového personálu vyvíjí značné úsilí a svou práci se snaží provádět na maximální úrovni, individuální péče, co se především dostihového tréninku týče, se v tomhle počtu koní podle mého názoru poskytnout nedá. V jiném slova smyslu je to jakási „fabrika“ na trénování koní. Pokud se zde vyskytne jeden chybný jedinec, je ihned vyřazen a nahrazen dalším. Jestliže kůň neprokáže své schopnosti jako dvouletý a ani jako tříletý, je poslán na dražbu a dál putuje často právě k menším trenérům, kteří se mohou věnovat o něco důkladněji jeho potřebám, přizpůsobit se jemu samotnému a změnit tak stávající systém, kde se až do teď musel přizpůsobovat on nastolenému režimu.

Tímto ale v žádném případě nechci odsoudit velké stáje. Samozřejmě mají celou řadu výhod. Trenéři velkých stájí se na svou pozici museli nějakým způsobem (a to při dnešní konkurenci nelehkým způsobem) vypracovat a tím mám na mysli především svými úspěchy. Tím pádem, jako slavní a úspěšní trenéři, jsou velice žádaní mezi majiteli, kterými jsou v Newmarketu často movití šejci z Dubaje a z dalších bohatých arabských států. Ti vlastní až tisíce dostihových koní, s čímž jsou spojeny i velké finance, díky kterým si trenéři mohou dovolit to nejkvalitnější vybavení a služby. Každá velká stáj (100 a více koní v tréninku) je vybavena pracovní halou, kolotoči, velkými paddocky, často bazénem pro koně, soláriem, treadmillem (běhací pás pro koně), dále se kvalita odráží i na jádru, seně a podestýlce. Tyto všechny faktory působí na celkovou kondici a stav trénovaného koně a možná právě proto ti nejúspěšnější dostihoví koně pochází od velkých trenérů. Například nejaktuálnější hvězda dostihového turfů Frankel, svěřenec trenéra Henryho Cecila (1943-2013).

4.3. Newmarket – hospodářský přehled

Následující podkapitoly jsou zpracovány z Newmarket's Equine Cluster – The economic impact of the horseracing industry centred upon Newmarket z roku 2014.

Jednotlivé aktivity spojené s dostihovým děním v Newmarketu přináší obrovský ekonomický profit městu i jeho okolí. Celkový hospodářský zisk za rok 2014 z dostihového průmyslu je 208 mil. liber, z toho nejpodstatnější část tvoří peníze od trenérů - 96,8 mil. liber a z chovných institucí - 81,2 mil. liber. Z hlediska zaměstnanosti je zde 3 285 lidí pracujících na plný pracovní úvazek.

Hospodářský přehled za rok 2014		
	Hospodářský výnos (£)	Zaměstnanci celkem
Trenéři	96.816.000	2020
Hřebčiny	81.166.000	814
Dostihové instituce	9.824.000	119
Veterinární a vědecké instituce	6.508.000	172
Dostihová přeprava	1.036.000	35
Turismus	8.816.000	85
Příjmy od města	3.865.000	40
Celkem	208.031.000	3285

Tabulka č. 1 – Jednotlivé výnosy z dostihového sportu

4.3.1 Finanční přínos od trenérů

Většina dostihových koní v Newmarketu je vlastněna soukromým majitelem nebo syndikátem majitelů, menší část je vlastněna trenéry samotnými. Pro představu uvádím, v jakém finančním rozmezí se pohybuje ustájení dostihového koně v Newmarketu.

- ❖ Trenéři do 40 koní v tréninku
  - Roční ustájení za 1 koně – £ 6.000
  - Ostatní náklady za 1 koně – £ 7.200

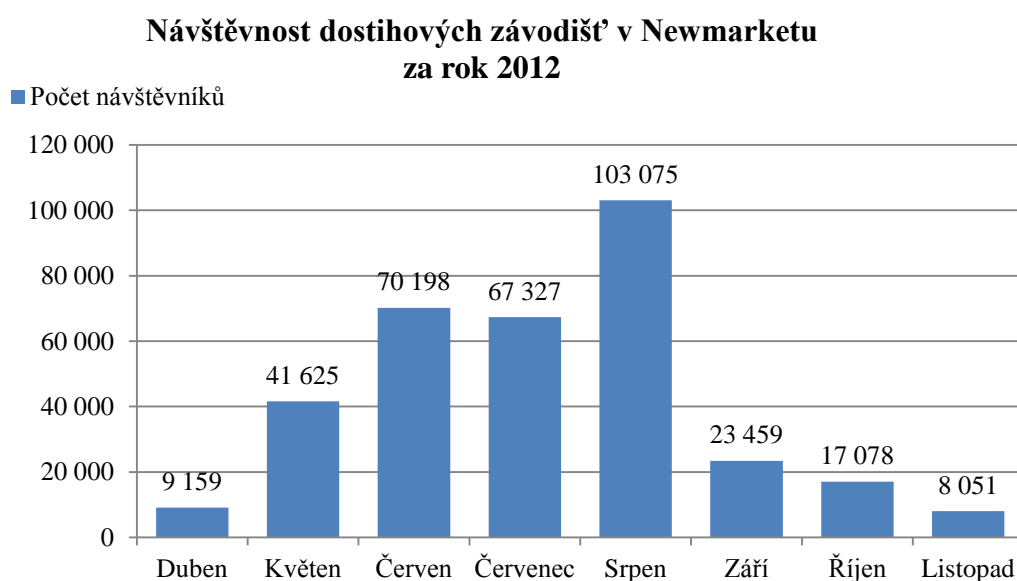
- ❖ Trenéři nad 41 koní v tréninku
  - Roční ustájení za 1 koně – £ 10.900
  - Ostatní náklady za 1 koně – £ 8.000

4.3.2 Finanční přínos z dostihů

Díky dvěma závodistiím, Rowly Mile a July Racecourse, se Newmarket stal nejfrekventovanějším místem, co se dostihových meetingů týče. Každým rokem se zde běží dva z pěti hlavních „klasických dostihů“ Velké Británie – QUIPCO 2000 Guineas a QUIPCO 1000 Guineas a dalších 9 dostihů kategorie Group 1.

Oblíbenou společenskou součástí dostihů na July Racecourse se staly hudební koncerty. Během roku se na podiu vystřídá několik světoznámých hudebních interpretů. Ročně se zde pořádá cca 400 soukromých nebo veřejných akcí, např. konference, soukromé oslavy, módní přehlídky nebo obchodní porady.

4.3.3 Návštěvnost dostihových závodistiů v Newmarketu

Graf č. 1 – Návštěvnost dostihových závodistiů

Údaje pochází z roku 2012, aktuálnější informace bohužel nebyly k dispozici. Dostihová atmosféra hlavní sezóny v roce 2012 přivedla na závodistiě 340 000 návštěvníků. Nejvíce hostů nalákal pestrý program a pěkné počasí v srpnu, naopak nejméně lidí přišlo v listopadu. Jejich výdaje (vstupy na závodistiě, občerstvení, ubytování a především výnosy ze sázek, které tvoří nejpodstatnější část) znamenají značný přínos do pokladny města.

4.4 Tattersalls – vývoj cen dražených koní za jednotlivá období

Srovnání jednotlivých údajů z dražeb za rok 2000 - 2014

Rok	Nabízeno	Prodáno	Celkem/rok (guinea)	Průměr/lot (guinea)
2014	5 908	4 935	263.411.173	53.376
2013	5 779	4 694	248.675.700	52.977
2012	5 699	4 753	210.611.550	44.311
2011	5 365	4 247	182.685.600	43.015
2010	6 038	4 483	162.155.700	36.171
2009	5 578	4 432	169.407.800	38.224
2008	6 122	4 304	167.575.450	38.935
2007	6 906	5 064	244.835.900	48.348
2006	6 327	5 128	233.367.900	45.509
2005	5 893	4 746	185.526.800	39.091
2004	5 654	4 409	149.355.200	33.875
2003	5 405	4 280	163.098.250	38.107
2002	4 982	3 842	134.682.000	35.055
2001	5 095	3 765	124.855.150	33.162
2000	5 189	4 018	137.299.230	34.171

Tabulka č. 2 – Porovnání jednotlivých údajů z dražeb 2000 – 2014, zdroj: <http://www.tattersalls.com/>
Z výše uvedené tabulky, jsme zjistili, že rok 2014 patří k nejnýnosnějším rokům za posledních 15 let, to ale neplatí v počtu prodaných koní. Nejvíce koní se vydražilo v roce 2006. Z uvedených informací vyplývá, že průměrná cena za prodaného koně se postupně zvyšuje, byť s občasnými, ale znatelnými výkyvy. Všimněme si, že za rok 2013 a 2014 přesáhla hranici 50.000 liber, to je téměř o 20.000 liber více než v roce 2004. Za posledních 15 let se každoročně prodalo v průměru 4 473 koní.

Podrobné údaje z dražeb za rok 2014

Dražba	Nabízeno	Prodáno	Celkem/rok (guinea)	Průměr/lot (guinea)
February Sale	214	172	2.166.600	12.597
Craven Breeze Up Sale	128	93	10.489.000	112.785
Guineas Breeze Up Sale	126	100	3.271.800	32.718
Guineas Horses in Training Sale	52	45	683.528	15.190
July Sale	544	500	8.342.700	16.685
October Yearling Sale, Book 1	414	336	79.274.000	235.935
October Yearling Sale, Book 2	759	660	42.555.500	64.478
October Yearling Sale, Book 3	511	436	7.164.350	16.432
Autumn Horses in Training Sale	1 047	922	24.304.100	26.360
October Yearling Sale, Book 4	62	46	184.300	4.007
December Yearling Sale	203	161	4.573.700	28.408
December Foal Sale	966	779	32.110.900	41.221
December Mare Sale	882	685	48.290.695	70.497

Tabulka č. 3 – Přehled dražeb za rok 2014, zdroj: <http://www.tattersalls.com/>

Z výše uvedené tabulky zobrazující 13 dražeb konajících se během roku 2014 jsme zjistili, že nejvýnosnější se stala říjnová dražba ročků „Book 1“, tedy těch potenciálně nejlepších. Průměrná cena za prodaného koně se vyšplhala na neuvěřitelných £ 235.935. K nejméně početným patří dubnová dražba koní v tréninku a dražba ročků „Book 4“, zde se prodá méně než 50 koní. Při dražbě ročků Book 4 se průměrná výše prodávaných koní pohybovala okolo £ 4.000.

4.5 Úspěšnost potomstva jednotlivých plemenných hřebců

Nejúspěšnější plemeniči dostihů kategorie Group 1 – 2 - 3 races za rok 2014 (UK)

Plemeník	Potomstvo celkem	Vítězství celkem	Nejúspěšnější potomci
GALILEO	25	38	ADELAIDE (Gr 1), AUSTRALIA (Gr 1), FOUND (Gr 1), GLENEAGLES (Gr 1), MARVELLOUS (Gr 1), NOBLE MISSION (Gr 1), TAPESTRY (Gr 1), TOGETHER FOREVER (Gr 1)
DEEP IMPACT	24	35	DANON PLATINA (Gr 1), DANON SHARK (Gr 1), GENTILDONNA (Gr 1), HARP STAR (Gr 1), LACHESIS (Gr 1), MIKKI ISLE (Gr 1), SHONAN ADELA (Gr 1), SHONAN PANDORA (Gr 1)
DUBAWI	20	32	LUCKY NINE (HK), LUCK OR DESING (Gr 1), NIGHT OF THUNDER (Gr 1), PRINCE BISHOP (Gr 1), SHEIKHZAYEDROAD (Gr 1), TIGER TEES (Gr 1), ARABIAN GOLD (Gr 2), ARABIAN QUEEN (Gr 2), CATKINS (Gr 2)
SCAT DADDY	15	27	DACITA (Gr 1), FANTASMAGORICO (Gr 1), GRATINADA (Gr 1), IL CAMPIONE (Gr 1), SOLARIA (Gr 1), SOUTHERN CAT (Gr 1), EL BROMISTA (Gr 2), EL KABEIR (Gr 2)
SHAMARDAL	15	23	ABLE FRIEND (Gr 1), BALTIC BARONESS (Gr 1), DAN EXCEL (HK), DUNBOYNE EXPRESS (Gr 1), MUKHADRAM (Gr 1), BOW CREEK (Gr 2), EXCELLENT RESULT (Gr 2), FINTRY (Gr 2), GHIBELLINES (Gr 2)
GIANT'S CAUSEWAY	15	20	CARPE DIEM (Gr 1), IMAGINING (Gr 1), TAKE CHARGE BRANDI (Gr 1), ABACO (Gr 2), FED BIZ (Gr 2), PERUGIA TOP (Gr 2), RED RIFLE (Gr 2), BIG CAZANOVA (Gr 3)
FASTNET ROCK	15	19	ALBANY REUNION (Gr 1), AMICUS (Gr 1), DRIEFONTEIN (Gr 1), FIRST SEAL (Gr 1), CLUSTER (Gr 2), LUMOSTY (Gr 2), PETROLOGY (Gr 2), ROCK STURDY (Gr 2)
PUT IT BACK	13	26	BAL A BALI (Gr 1), BEACH BALL (Gr 1), BLIND AMBITION (Gr 1), BRILHANTISSIMA (Gr 1), BILLY GIRL (Gr 2), ELIOT NESS (Gr 2), MOST ADVANCED (Gr 2), BORN TO BE HAPPY (Gr 3)
HOLY ROMAN EMPEROR	12	21	BE SAFE (Gr 1), DESIGNS ON ROME (Gr 1), RICH TAPESTRY (Gr 1), ROMAN LEGEND (Gr 1), ANGELIC LIGHT (Gr 2), CHARLES THE GREAT (Gr 2), EMPEROR MAX (Gr 2), AMARILLO (Gr 3)
FOOTSTEPSINTH ESAND	12	18	MAISHA (Gr 1), PURE CHAMPION (HK), STEINBECK (Gr 1), SAND BIJOU (Gr 1), KING KON (Gr 2), LIVING THE LIFE (Gr 2), SAND PUCE (Gr 2), FOOT BAND (Gr 3), GOOD LUCK KENY (Gr 3)

Tabulka č. 4 – Úspěšnost potomků jednotlivých plemeníků

Zdroj: <http://www.thoroughbredinternet.com/home.html>

Tabulka zobrazuje přehled plemenných hřebců za rok 2014 a počet jejich nejlepších potomků s úspěšností na dostihové dráze. Nejlepším se stal hřebec Galileo (po Sadler's Wells). Celkem 25 potomků po hřebci Galileo získalo prvenství v kategorii „Group“ dostihy, někteří z nich i vícekrát. Popularita tohoto hřebce značně vzrostla po tom, co se na dráze představil jeho potomek Frankel (nar. 2008), který zvítězil ve všech jeho 14 dostizích a jako první kůň v historii byl ohodnocen mezinárodním ratingem 140. (Wood, 2012).

5. Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala chovem a tréninkem anglického plnokrevníka v Newmarketu. Nejprve jsem obecně charakterizovala vznik a vývoj dostihů. Závody koní se dostaly do podvědomí společnosti už v antickém Řecku a Římu, kde se staly součástí i olympijského programu. V 16. století se zrodil dostihový sport, který poskytl zábavu nejprve pouze pro šlechtu a až později pro širší společnost. V průběhu několika století se dostihům dostalo spousty změn a inovací. O nejzásadnější z nich se postaral Jockey Club UK v 18. století. Ten jako vůbec první stanovil pravidla dostihového sportu, která musela být striktně dodržována. Popsala jsem evoluci anglického plnokrevníka, který byl od počátku určen pro dostihový sport. Zmínila jsem typické vlastnosti, které byly v průběhu jeho vývoje zásadně ovlivněny arabským plnokrevníkem.

V hlavní části jsem se věnovala důležitým dostihovým institucím, které sídlí v Newmarketu. Ty hrají nezastupitelnou a provázanou roli v chodu dostihového městečka. Jockey Club je dnes největší organizací, která má na starost správu Britského dostihového sportu a i když je podřízen státní moci, tak veškeré profity získané z jeho provozu, investuje zpět do dostihového chodu. Jockey Clubu spravuje i Národní hřebčín, ten nejenže nabízí komplexní služby po chovatelské stránce, ale je uznán také jako mezinárodní školicí středisko, které umožňuje získat mladým lidem prvotřídní vzdělání. Dražby pořádané společností Tattersalls poskytují významné společenské dění a především přináší šanci budoucím majitelům a jejich trenérským záměrům. Ročně se zde prodá až 5000 anglických plnokrevníků.

Na základě vlastních zkušeností z opakovaných pobytů v dostihové stáji Rogera Variana, jsem nastínila styl tréninku na anglické půdě. Hlavní výhody velkých stájí, které často disponují většími finančními prostředky a mohou koním dopřát kvalitnější podmínky pro trénink.

Ráda bych, aby má práce a nabyté poznatky přispěly pro osobní srovnání s aktuálním stavem dostihového provozu v České republice. Díky těmto zkušenostem bych se v budoucnu ráda věnovala dalšímu studiu a posléze tréninku dostihových koní. Získané vědomosti a zkušenosti z praxe v Newmarketu bych ráda zúročila v České republice.

6. Seznam použité literatury

- Bílek, F. 1933. Učebnice obecné zootechniky. II. díl. Nákladem Ministra zemědělství republiky Československé, tiskla Novina v Brně. s. 843
- Bowen, E. L. 2003. Legacies of the Turf: A Century of Great Thoroughbred Breeders. Eclipse Press. Lexington. p. 300. ISBN: 1581501021.
- Bracegirdle, H. 1999. A concise history of British Horseracing. English Life Publications Ltd. Derby. p. 56. ISBN: 0851013368.
- Brown, J. H., Clinton, M. 2010. Horse Business Management: Managing a Successful Yard. Wiley-Blackwell. 4th ed. p. 288. ISBN: 1405183470.
- Brožek, L. 2013. Mohl by v poslanecké sněmovně zasedat kůň [online]. Britské listy. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z <http://www.blisty.cz/art/68680.html>
- Byles, T. 2011. In search of running rein: The Amazing Fraud of the 1844 Derby. Apex Publishing Ltd, Essex. p. 250. ISBN: 978-1906358945.
- Carter, J. 2008. Newmarket: A Year at the Home of Horseracing. SportsBooks. York. p. 256. ISBN: 9781899807628.
- Cassidy, R. 2002. The Sport of Kings: Kinship, Class, and Thoroughbred breeding in Newmarket. Cambridge University Press. Cambridge. p. 200. ISBN: 052100487.
- Conley, K. 2008. Stud: Adventures in Breeding. Bloomsbury Publishing USA. New York. p. 228. ASIN: B002UM5BAK.
- Davidowitz, S. 2009. Betting Thoroughbreds for the 21st Century. 3rd ed. Daily Racing Form. New York. p. 400. ISBN: 1932910700.
- Dušek, J. 1999. Kůň ve službách člověka - středověk. Apros. Praha. ISBN: 80-901100-6-1.
- Dušek, J., Misař, D., Müller, Z., Navrátil, J., Rajman, J., Tluchoř, V., Žlumov, O. 2011. Chov koní. 2. přepracované vydání. Nakladatelství Brázda, s. r. o. Praha. s. 400. ISBN: 9788020903884.
- Horáček, M. 1983. Království za koně. Olympia. Praha. s. 316.
- Huggins, M. 2014. Flat Racing and British Society, 1790-1914: A Social and Economic History. Routledge. Abingdon. p. 288. ASIN: B00KQOABAY.

- Jokl, Z., Dobeš, J., Nyklová, E., Jandl, F., Keprta, F., Klement, J., Matoušek, V., Michal, V., Řečka, J., Pillich, S., Svoboda, M., Šindler, J., Zelenka, J. 1977. Jezdeckví a dostihový sport, Státní zemědělské nakladatelství. s. 338.
- Mahler, Z. 1995. Člověk a kůň. Dona. České Budějovice. s. 183. ISBN: 80-85463-52-0.
- Matějičná, V. 2008. Plemena kon. Svět kon. . 3. Nakladatelství Minerva CZ s.r.o. Praha. s. 36 – 39. ISSN: 1801 – 5379.
- Michal, V., Bláha, K., Kopeck, J., Kostro, K., Laurinik, J., Michal, V., Podhradsk, J., Polch, A., Smíšek, V. 1963. Chov kon. Speciln zootecnika. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. s. 435-534.
- Misař, D. 2011. Vývoj chovu kon v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Brázda. Praha. s. 296. ISBN: 978-80-209-0383-9.
- Mooney, B., Ennor, G. 2006. The Complete Encyclopedia of Horse Racing: The Illustrated Guide to the World of the Thoroughbred. 2nd ed. Carlton Books. London. ISBN: 9781844421275.
- Navrátil, J. 2015. stn sdlen – Krlovna matka vs. dostihy. březen.
- Oaksey, J. 2013. The Story of Mill Reef. Aurum Press Limited. London. p. 155. ISBN: 9781781312131.
- Onslow, R. 1983, A History of Newmarket and Its Racing Headquarters. Great Ouse PRESS, Cambridge. p. 313. ISBN:0907351107.
- Orchard, V. 1954. Tattersalls: Two Hundred Years of Sporting History. Coward – McCann. New York. p. 312. ASIN: B0007DWVY8.
- Reuvid, J. 2006. The handbook of personal wealth management. 8th ed. Kogan Page Publisher. London. p. 257. ISBN: 9780749464905.
- Shaw, J. 2006. Newmarket – Town & City, Francis Frith Collection. Dorset. p. 92. ISBN – 1-84589-166.
- Thompson, L. 2000. Newmarket: From James I to the Present Day. Virgin Books. London. p. 288. ISBN: 9781852278533.
- Vamplew, W., Kay, J. 2004. Encyclopedia of British Horseracing. Routledge. Abindgdon. p. 372. ISBN: 071465356.
- Willett, P. 1987. The story of Tattersalls. Hutchinson. London. p. 192. ISBN: 0091712904.

Wood, G. 2012. Frankel hailed as greatest ever after Royal Ascot Queen Anne Stakes win. [online]. The Guardian. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z

<http://www.theguardian.com/sport/2012/jun/19/frankel-royal-ascot-queen-anne-stakes2>

Worrall, J., Rodney, V. 2002 Newmarket – Town & Turf. John Nickalls Publications. Wymondham. p. 88. ISBN: 1 904136 05 2.

Ostatní zdroje:

Anon. 2014. Newmarket's Equine Cluster – The economic impact of the horseracing industry centred upon Newmarket. SQW. Cambridge. p. 27.

British Racing School. Courses and training. [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z <http://brs.org.uk/courses-and-training/>

Horseracing Intfed. Resources - Annual Reports. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z <http://www.horseracingintfed.com/>

National Stud. Stallions. [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z <http://www.nationalstud.co.uk/stud/index.aspx>

Tattersalls. Statistics & Winners [online]. [cit. 2015-02-10] Dostupné z <http://www.tattersalls.com/black-type-winners.php>

The Jockey Club. Jockey club racecourses [online]. [cit. 2015-03-29] Dostupné z <http://www.thejockeyclub.co.uk/jockey-club-racecourses>

Varian Stable. Horses in training. [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z <http://www.varianstable.com/horses.htm>

Weatherbys. Stud Book - History. [online]. [cit. 2015-01-19]. Dostupné z <https://www.weatherbys.co.uk/>

World Weather Online. Newmarket Monthly Climate Average, United Kingdom. [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z <http://www.worldweatheronline.com/Newmarket-weather-averages/Suffolk/GB.aspx>

7. Přílohy

- 7.1 Příl. 1. Mapa - Bury Side, zdroj - <http://www.jockey-club-estates.co.uk/>
- 7.2 Příl. 2. Mapa - Racecourse Side, zdroj - <http://www.jockey-club-estates.co.uk/>
- 7.3 Příl. 3. DVD "Newmarket Centre of the Racing World". (přepis historické videokazety VHS, přibližně 70tá léta 20. stol.) Video Equus Production. Bradenham High Wycombe. Buckinghamshire.
- 7.4 Příl. 4. DVD "Newmarket - Made for the racehorse". 2012. Youtube. "<https://www.youtube.com/watch?v=Ls8nwRTf2iQ>".